

Μακεδονικά

Τόμ. 1

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

1940

Συμβολαί εις την ιστορίαν των εκκλησιών Αχρίδος και Ιπεκίου

Διον. Α. Ζακυθηνός

doi: [10.12681/makedonika.9162](https://doi.org/10.12681/makedonika.9162)

Copyright © 2016, Διον. Α. Ζακυθηνός

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ζακυθηνός Δ. Α. (2017). Συμβολαί εις την ιστορίαν των εκκλησιών Αχρίδος και Ιπεκίου. *Μακεδονικά*, 1, 429–460.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.9162>

ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΑΧΡΙΔΟΣ ΚΑΙ ΙΠΕΚΙΟΥ

Ὁ R. Janin (Echos d' Orient, 1936, σελ. 253) καὶ ἄλλοι ἡμέτεροι ¹⁾ καὶ ξένοι ἐρευνηταὶ ἐτόνισαν τελευταίως τὴν σημασίαν τῶν τουρκικῶν ἀρχείων διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν σύνταξιν καὶ συμπλήρωσιν τῶν ἐπισκοπικῶν καταλόγων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν **βερατίων**, διὰ τῶν ὁποίων, ὥς γνωστόν, ἐκυροῦτο ὑπὸ τῆς Ὑψηλῆς Πύλης ἡ ἐκλογή τῶν ἀρχιερέων.

Τοιαῦτα πολύτιμα κείμενα περιελάμβανεν ἡ πλουσία συλλογὴ τοῦ μακαρίτου ιστοριοδίδου Ἰωάννου Χώτζη, τῆς ὁποίας μέγα τμῆμα ἠγοράσθη ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλοτερον, ὀλιγώτερον σημαντικὸν τμῆμα, ἠγοράσθη ὑπὸ τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους. Μεταξὺ τῶν ἀγορασθέντων ὑπὸ τῆς τελευταίας ταύτης ὑπηρεσίας ἐγγράφων, εὑρηνται καὶ ἐννέα ἀνέκδοτα **τακρίγια** (ἀναφοραὶ) ἀρχιεπισκόπων Ἀχρίδος καὶ Ἰπεκίου πρὸς τὸν Σουλτάνον. Τὰς ἀναφορὰς ταύτας ἐκδίδομεν κατωτέρω ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει ²⁾ γενομένη ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Σεραφεινίδου, ἀρίστου γνώστου τῆς τουρκικῆς καὶ πλείστας παρασχόντος ὑπηρεσίας εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους.

Τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα κείμενα, καίτοι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν **βερατίων**, ἀναφέρονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς ἢ τὴν παῦσιν μητροπολιτῶν καὶ ἀρχιεπισκόπων τοῦ κλίματος τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Γενικωτέρας σημασίας εἶναι τὰ ὑπ' ἀριθ. 6-9 ἔγγραφα, περὶ τῶν ὁποίων θὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος ἐν τῷ οἰκείῳ ὑπομνήματι.

Ἄπαντα τὰ δημοσιευόμενα ἔγγραφα διασφύζονται ἐν πρωτοτύπῳ, φέρουν δέ, πλὴν τῆς σφραγίδος τῶν ἀρχιεπισκόπων, καὶ περιθωριακὰ σημειώματα λειτουργῶν τῆς Αὐτοκρατορίας, ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτῆς τῆς αὐτοκρατορικῆς γραμματείας, μαρτυροῦντα περὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων διὰ

1. Βλ. Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Μ. ΑΡΑΜΠΑΤΖΟΓΛΟΥ, Φωτίειος Βιβλιοθήκη, 1-2, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1933.

2. Τὴν μετάφρασιν τοῦ Κ. Σεραφεινίδου, ὥς ἀποδίδουσιν πιστῶς τὸ τουρκικὸν πρωτότυπον, εἰς ὅλως ἐπουσιώδη σημεῖα μεταβάλλομεν, παριδόντες φραστικὰς τινὰς ἀτελείας.

τὴν διεκπεραίωσιν τῶν ἐν τοῖς ἐγγράφοις ἐκτιθεμένων ὑποθέσεων. Τὰ ἐν λόγῳ σημειώματα προσδίδουν εἰς τὰ ἐκδιδόμενα ἔγγραφα τὸν χαρακτηῖρα κειμένων καθαρῶς ἀρχαϊκῶν.

Ἐκάστου ἐγγράφου προτάσσεται περίληψις μετὰ διπλωματικῆς περιγραφῆς, ἐπιτάσσεται δὲ βραχὺ ἐρμηνευτικὸν ὑπόμνημα. Ὁ ἐκδότης λυπεῖται διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ δώσῃ μεγαλυτέραν ἔκτασιν εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦτο. Ἀτυχῶς ἡ ἄγνοια τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν δὲν ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν νεωτέραν βιβλιογραφίαν. Ἀλλὰ καὶ οὔτω προσφερόμενα, τὰ κατωτέρω ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, θὰ εἶναι, ἐλπίζω, εὐπρόσδεκτα εἰς τοὺς εἰδικῶς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀρχίδος καὶ Ἰπεκίου. ¹⁾

Α'. ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΧΡΙΔΟΣ

1.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(15 Seval 1100 = 2 Αὐγούστου 1689)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανός, ἐπικαλούμενος τὰ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀνήκοντα προνόμια, ζητεῖ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ἀντικανονικῶς διορισθέντος μητροπολίτου Δεβρῶν, Βελεγράδων καὶ Αὐλώνος καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στυλποῦ διαστάσεων 0.275×0.190 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟΘ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΗΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝΙ)ΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ)», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκισί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἐν τῷ τακρίριῳ ἀναφερομένη μητρόπολις Ἀλβανίας, Βελεγράδων εἶναι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ Ἰγνατίου καὶ μόλις τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Σεββάλ ἔτους ἐγίρας 1100 (1689) τὸ βεράτιον ἐδόθη καὶ δὲν ἐπελήφθη ἐκ τῶν καθηκόντων του. Πᾶσα προσαγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

1. Διὰ τὴν μετατροπὴν τῶν μουσουλμανικῶν ἐτῶν εἰς χριστιανικά ἐχρησιμοποίησαμεν τοὺς πίνακας τοῦ Lt-Colonel Sir WOLSELEY HAIG, Comparative Tables of Muhammadan and Christian date (Λονδῖνον, 1932).

Δῶρον ¹⁾
6540 ἀκτζέδες

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακριίου.

Αἰτία τῆς ταπεινῆς ἀναφορᾶς μου εἶναι: ὅτι, ἐγὼ ὁ θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος εἶμαι πατριάρχης Ἀχρίδος καὶ τῶν ἐτεροδόξων τῆς περιφερείας καὶ οὕτω, κατὰ τὴν θρησκείαν μας καὶ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον καὶ τοὺς ὅρους, μὲ τοὺς ὁποίους ἀνέλαβον τὸ ἀξίωμα, ὁ διορισμὸς τοῦ μητροπολίτου τῶν ἐτεροδόξων τῆς εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πατριαρχεῖον ὑπαγομένης περιφερείας, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ προταθῇ εἰς ἐμὲ τὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος πρὸς ἐνέργειαν τῆς κυρώσεως, ἐν τούτοις ὁ ἤδη μητροπολίτης Δεβρῶν, Βελεγράδων, Αὐλῶνος καὶ τῆς περιφερείας κληρικὸς ὀνόματι Ἰγνάτιος, ²⁾ παρὰ τὰ εἰωθότα καὶ τὸν νόμον, ὑπὸ τινων βοηθούμενος, ἀπέκτισε βεράτιον καὶ ἐπειδὴ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παρεβίασε τὴν δικαιοδοσίαν μου, παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἡ Α. Μεγαλειότης, ἵνα εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ εἰρημένου Ἰγνατίου καὶ εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς εἰρημένης ἐπαρχίας καὶ τῆς περιφερείας, συμφώνως τῷ νόμῳ καὶ τοῖς εἰθισμένοις, σὺν τῇ καταβολῇ τοῦ δώρου εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον, νὰ τοποθετηθῇ ὁ κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος ³⁾ καὶ νὰ χορηγηθῇ εἰς αὐτὸν καὶ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα διαταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Τῇ 15ῃ Σεβάλ ἔτους 1100 (1689)

ὁ Θεράπων τῆς Α. Μ.

(Ὅπισθ.) ἡ διαταγὴ του
(Τ. Σ.) 12.

Γερμανὸς
Πατριάρχης Ἀχρίδος

1. Δῶρον, τὸ λεγόμενον « πεσκέσιον τοῦ βερατίου ». Ἐκτακτος εἰσφορὰ καταβαλλομένη ἐφ' ἅπαξ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν θησαυροφυλάκιον ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ βερατίου τοῦ κυροῦντος τὴν ἐκλογὴν ἀρχιερέως. Πρβλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida (Leipzig, 1902) σελ. 223. Γ. Δ. ΜΠΑΛΑΣΤΖΕΦ, Περιληπτικὴ πραγματεία περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Ἀχρίδων καὶ πάσης Βουλγαρίας (Σόφια, 1906) σελ. 12.

2. Ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων Ἰγνάτιος ὑποσημαίνεται ἐν ἐγγράφοις τῆς 1 Ἰουνίου 1683 (H. GELZER, Der wiederaufgefundene Kodex des Hl. Klemens und andere auf den Patriarchat Achrida bezügliche Urkundensammlungen. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig, Συνεδρία τῆς Φεβρουαρίου 1903, σελ. 92), τοῦ 1691 (H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 48 ¹⁵), τῆς 8ης Αὐγούστου 1691 (Αὐτόθι, σελ. 50 ⁴⁰) καὶ τῆς 8ης Αὐγούστου 1685 (Αὐτόθι, σελ. 52 ²⁰). Τὴν 13ην Αὐγούστου 1693 ἐκλέγεται ἀρχιεπίσκοπος πρῶτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρίδων καὶ πάσης Βουλγαρίας (Αὐτόθι, σελ. 54-55. Πρβλ. καὶ σελ. 55-56 καὶ 140). Βλ. καὶ ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΛΕΞΟΥΔΗ, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς ἱερᾶς μητρο-

πόλεως Βελεγράδων (Κέρκυρα, 1868) σελ. 120. IVAN SNEGAROV, Istorija na Okhridskata Arkhiepiskopija - Patriarchija (1394 - 1767) Σόφια, 1932, σελ. 212. Μητροπολίτου Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐπισκοπικοὶ Κατάλογοι τῶν ἐν Ἡπείρῳ καὶ Ἀλβανίᾳ ἐπαρχιῶν τοῦ Πατριαρχείου Κπόλεως, Ἡπειρωτικά Χρονικά, τόμ. 12 (1937), σελ. 17.

3. Ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων Παρθένιος δὲν περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τοὺς συνταχθέντας ἐπιμελείᾳ τοῦ κ. Ι. SNEGAROV, Ἐνθ. ἀνωτέρω σελ. 212, καίτοι ἀναφέρεται ἐν κώδικι τῆς μητροπόλεως Καστορίας ὡς κατέχων τὸν θρόνον τῶν Βελεγράδων τῷ 1683 (GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 119. Πρβλ. Μητροπολίτου Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐνθ. ἀν., σελ. 17). Ὁ κ. SNEGAROV, αὐτόθι, σελ. 212, σημ. 2, νομίζει ὅτι κατὰ λάθος ἀναφέρεται μητροπολίτης Βελεγράδων Παρθένιος. Τὸ ἐνταῦθα ἐκδιδόμενον τουρκικὸν ἔγγραφον λύει ὀριστικῶς τὸ ζήτημα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τοποθετεῖ εἰς τὸ ἔτος 1689 τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ Παρθένιος προέστη τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων. Βλέπε καὶ κατωτέρω τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 ἔγγραφον.

2.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(22 Zou - el - Kadé 1100 = 7 Σεπτεμβρίου 1689)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανὸς ζητεῖ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ βερατίου τοῦ μητροπολίτου Καστορίας Δαυίδ.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων: 0.260 × 0.170. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἡ χρονολογία 22 Zou - el - Kadé 1100 καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου, φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟ Θ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΤΗΣ ΙΟΥΣ(ΙΝ)ΙΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ)», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Κεσριέ (Καστορίας) καὶ τῆς περιφερείας ἔχει καταχωρισθῇ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κληρικοῦ Δαυὶδ καὶ ὑποβάλλεται παράκλησις διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ βερατίου. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

Δ ὦ ρ ο ν

1000 ἀκτζέδες

Νὰ δοθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Ὁ Εὐδαιμονόστατος Σουλτάνος μου ὑγιαίνει.

Ἡ εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς πατριαρχεῖον προσηρημένη μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Κεσριέ (Καστορίας) καὶ τῶν ἐτεροδόξων τῆς περιφερείας ὑπάγεται

εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ κληρικοῦ ὀνόματι Δανὺδ ¹⁾ καὶ παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἡ Α. Μεγαλειότης ὅπως, ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀναρρήσει αὐτῆς εἰς τὸν ἐνδοξον Θρόνον τῆς Κραταῖας Αὐτοκρατορίας, ²⁾ εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου καὶ τὴν χορήγησιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανός

Πατριάρχης ἐτεροδόξων καὶ Βιδὶν Ἀρχίδος

(Ὅπισθ.) 22 Ζιλ - καδὲ ἔτους 1100 (1688)

3.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(10 Djemali - oul - Ewel 1101 = 1690)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Γερμανός, ἀναφέρων ὅτι ὁ μητροπολίτης Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος Παρθένιος, καταστάς τυφλός, δὲν δύναται νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του, παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκδώσῃ βεράτιον ἐπικυροῦν τὴν ἐκλογὴν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ταύτην ἔδραν τοῦ καὶ ἄλλοτε χρηματίσαντος μητροπολίτου Βελεγράδων κληρικοῦ Ἰγνατίου.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.295×0.205 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου, φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟΘ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΗΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝ)ΙΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟΣ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί. Περί τῶν μητροπολιτῶν Ἰγνατίου καὶ Παρθενίου βλ. τὰ σημειωθέντα ἀνωτέρω ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐγγράφῳ

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητρόπολις Βελεγράδων, Ἀλβανίας, ἔχει καταχωρισθῇ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

Δ ὦ ρ ο ν

3540 = τρεῖς χιλιάδες πεντακόσιοι τεσσαράκοντα ἀκτιζέδες

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ γραφῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Αἰτία τῆς ὑποβαλλομένης ταύτης ἀναφορᾶς τοῦ ταπεινοῦ εὐχέτου εἶναι: ὅτι, ὡς ἀνηγγέλθη ἐκ μέρους τῶν Καδήδων Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος, οἱ ῥαγιάδες τοῦ καζᾶ Ἀλβανίας καὶ Βελεγράδων παρουσιάσθησαν εἰς αὐτοὺς καὶ

ἀνέφεραν, ὅτι ὁ ἤδη μητροπολίτης κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος κατέστη τυφλὸς καὶ ἀνίκανος πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων του καὶ ὅτι ὁ τέως μητροπολίτης τοῦ καζᾶ τούτου κληρικὸς δοῦλος ταπεινὸς τῆς Α. Μ. ὀνόματι Ἰγνάτιος εἶναι ἄξιος καὶ καθ' ὅλα ἱκανὸς καὶ ἀρμόδιος διὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ, καὶ ἐπομένως ἐπειδὴ οὗτος διωρίσθη εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἔδραν τοῦ Καζᾶ τούτου, παρακαλεῖται ἡ Α. Μεγαλειότης, ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ χορηγήσῃ εἰς αὐτὸν τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσαγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον.

Τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ἀζεμαζί-έλ-ἔββέλ ἔτους 1101 (1690)

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανὸς

Πατριάρχης Ἀχρίδος

(Ὁπισθ.) Εἶναι ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παρθενίου.

10 Ἀζεμαζί - ἔλ - ἔββέλ 1101 (1690)

(Τ.Σ.)

1. Ὁ μητροπολίτης Δαυὶδ προέστη ἐπὶ μακρὸν τῆς μητροπόλεως Καστορίας. Ἡ ἀρχαιότερα γνωστὴ εἰς ἡμᾶς μνεία τοῦ ἱεράρχου τούτου εὑρεταὶ ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἔτους 1660 (H. GEIZER, Der wiederaufgefundene Kodex des Hl. Klemens, σελ. 87. Πρβλ. καὶ σελ. 91-92). Ἀκολούθως μνημονεύεται ἐν ἐγγράφοις τῶν ἐτῶν 1666 (H. GEIZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 118), 1684 (Αὐτόφθι, σελ. 120), 1688 (σελ. 53), 1691 (σελ. 50), 1693 (σελ. 53). Τὴν 14ην Νοεμβρίου 1694, διὰ πράξεως τοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς Συνόδου, ἐκλέγεται ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος εἰς τὸν θρόνον τῆς μητροπόλεως Καστορίας, ἥτις «ἄνευ προστάτου καὶ ποιμένος ἐναπέμεινε διὰ τὸ τὸν πρῶτον ἀρχιερατεύοντα ἐν αὐτῇ κύριον κύριον Δαβὶδ παραίτησιν οἰκειοθελῇ ποιήσασθαι διὰ τε τὸ γῆρας αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδυναμίαν». (H. GEIZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 59-60). Περί τοῦ μητροπολίτου Καστορίας Δαυὶδ βλ. καὶ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ, Κῶδιξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 20 (1900), σελ. 109, 110 καὶ 123. I. SNEGAROV, Istorija. ἐνθ' ἄνωτ., τόμ. Β', σελ. 229-230. A. - P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, 1936, σελ. 313.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ Σουλτάνου Σουλεϊμάν τοῦ Β' (1687-1691).

4.

Τακρίριον Γερμανοῦ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(Ἀχρόνιστον)

Περίληψις. Τοῦ μητροπολίτου Κορυθαῖς Παρθενίου οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Γερμανὸς παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ ἐκδώσῃ βεράτιον ἐπικυροῦν τὴν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ταύτην ἔδραν ἐκλογὴν τοῦ κληρικοῦ Μακαρίου.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου σιλικονοῦ διαστάσεων 0.220 × 0.150. Ἐπὶ τοῦ νώτου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἡ σφρα-

γίς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΕΛΕΟΘ(Ε)ΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΟΥΣΤ(ΙΝΙ)ΑΝ(ΗΣ) ΑΧΡΙΔΟ(Σ)», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκεστὶ.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Ἡ ἀναφερομένη μητροπόλις τῆς Κορυτσαῆς ἔχει καταχωρισθῆ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ κληρικοῦ Παρθενίου καὶ ἐν ἔτει 1081 (1670 - 1671) ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον. Πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

(ὕπογραφὴ δυσανάγνωστος)

Δῶρον: παλαιόν.

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ τὸ βεράτιον νὰ γραφῇ.

Κείμενον τοῦ τακριίου.

Αἰτία τῆς παρούσης ταπεινῆς ἀναφορᾶς ἐμοῦ τοῦ θεράποντος τῆς Α. Μεγαλειότητος εἶναι: ὅτι ὁ μητροπολίτης τῆς Κορυτσαῆς καὶ τῶν καζάδων τῆς περιφερείας κληρικὸς ὀνόματι Παρθένιος, ¹⁾ ἐπειδὴ οἰκειοθελῶς παρητήθη καὶ εἰς τὴν ἐγκαταλελειμμένην θέσιν τούτου ἐκ μέρους ἡμῶν τῇ μεσολαβήσει καὶ ὄλων τῶν μητροπολιτῶν ἐτοποθετήθη ὁ κληρικὸς ὀνόματι Μακάριος, ²⁾ παρακαλεῖται εὐλαβῶς ἡ Α. Μ. ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ βερατίου. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Γερμανὸς

(Ὁπισθ.) (Τ. Σ.)

Πατριάρχης Ἀχρίδος

1. Ὁ μητροπολίτης Κορυτσαῆς Παρθένιος δὲν περιλαμβάνεται εἰς τοὺς ἐπίσκοπικούς καταλόγους τοῦ κ. SNEGAROV, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 228, καὶ τοῦ Μητρ. Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72. Τούναντίον εἶναι γνωστὸς εἰς τὸν Η. ΔΑΣΣΑΡΗΤΗΝ, Περὶ Κορυτσαῆς, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος, τόμ. 5 (1900), σελ. 158, καὶ εἰς τὸν Α. - Ρ. RÉCHAVRE, L' archevêché d' Ochrida de 1334 à 1767, Echos d'Orient, τόμ. 35 (1936), σελ. 310. Ἐκ τοῦ ἐκδιδομένου ἐγγράφου προκύπτει ὅτι ὁ Παρθένιος ἐξελέγη τῷ 1670 - 1671, διαδεχθεὶς πιθανώτατα τὸν μητροπολίτην Ἰγνάτιον.

2. Ὁ μητροπολίτης Μακάριος ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀχρίδος, 8 Αὐγούστου 1691 (GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 50), ὑποσημαίνεται δὲ ἐν ἐγγράφοις τοῦ 1691 (Αὐτόθι, σελ. 48¹⁶) καὶ τῆς 13ης Αὐγούστου 1693 (Αὐτόθι, σελ. 55²⁸). Ἀπέθανε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1693 (Μητροπ. Σάρδεων ΓΕΡΜΑΝΟΥ, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72). Πρβλ. καὶ Η. ΔΑΣΣΑΡΗΤΟΥ, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 158. Η. GELZER, Αὐτόθι, σελ. 145. Ι. SNEGAROV, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 228.

5.

**Τακρίριον Ῥαφαήλ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς,
πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(15 Regueb 1110 = 18 Ἰανουαρίου 1699)

Περίληψις. Τοῦ μητροπολίτου Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος Ἰγνατίου διὰ τὴν ἀπείθειαν καὶ τὰς καταδυναστείας αὐτοῦ πανθέντος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀχρίδος παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον νὰ διορίσῃ εἰς τὴν οὕτω κενωθεῖσαν μητροπολιτικὴν ἔδραν τὸν κληρικὸν Διονύσιον.

Γενικά Ῥαρεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.315×0.215 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾷ, εὐρεῖται τὸ σημείωμα τουρκιστί: «Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰγνατίου. 15 Δζεμαλι - ουλ - εββέλ 1101 = 6540» καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «ΡΑΦΑΗΛ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΧΡΗΔΟΝ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.*Δ ὦ ρ ο ν*

6540 = ἕξ χιλιάδες πεντακόσιοι τεσσαράκοντα ἀκτζέδες.

Ἡ μητρόπολις τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων, Ἀλβανίας καὶ τῶν ἐτεροδόξων τῆς περιφερείας ἔχει καταχωρισθῇ εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀναφερομένου κληρικοῦ Ἰγνατίου. Πᾶσα προσαγῇ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῇ 5ῃ Σαπὰν 1110 (1699)

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Νὰ ληφθῇ τὸ δῶρον καὶ νὰ δοθῇ τὸ βεράτιον.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Αἰτία ταύτης τῆς ὑποβαλλομένης ἀναφορᾶς ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ θεράποντος τῆς Ὑ. Μεγαλειότητος εἶναι: ὅτι ἐπειδὴ ὁ μητροπολίτης τῆς ἐπαρχίας Ἀλβανίας, Βελεγράδων καὶ Αὐλῶνος, κληρικὸς ὀνόματι Ἰγνάτιος, μὴ συμμορφούμενος πρὸς τὰ διὰ τινας ὑποθέσεις μας ἀνακοινωθέντα Ὑψηλὰ διατάγματα τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ ἐπιβαρύνων τοὺς πτωχοὺς ὑπαγιάδες τοῦ Καζᾶ τούτου, οἵτινες παραπονοῦνται κατ' αὐτοῦ, ἐδέησε νὰ πανθῇ, καὶ εἰς τὴν θέσιν του, ἐπειδὴ ὁ κληρικὸς ὀνόματι Διονύσιος τυγχάνει καθ' ὅλα ἄξιος καὶ ἱκανὸς διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ μητροπολίτου, παρακαλεῖται ἡ Α. Μ. ὅπως εὐδοκήσῃ νὰ διορισθῇ οὗτος εἰς τὴν μητροπολιτικὴν ἔδραν τῶν προμνησθέντων καζάδων καὶ νὰ χορηγηθῇ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον εἰς χεῖρας

αὐτοῦ. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσιταγὴ ἀπόκειται εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Μεγαλειοτάτου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μ.

Ρ α φ α ἡ λ

ἡδὴ πατριάρχης Ἀρχίδος

(Ὅπισθ.) Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἰγνατίου. 15 Δζεμαζί - ἔλ - ἐβέλλ, 1101 (1690)
(Τ. Σ.) = 6540 =

6.

**Τακρίριον Ἰωάσαφ, ἀρχιεπισκόπου πρώτης Ἰουστινιανῆς,
πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(15 Saban 1133 = 11 Ἰουλίου 1721)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀρχίδος Ἰωάσαφ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως διατάξῃ, ἵνα μὴ παρεμβάλλωνται προσκόμματα εἰς τὴν εἴσπραξιν τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἵνα παρέχεται πᾶσα διευκόλυνσις κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων τῶν ἀρχιερέων ἐν ταῖς περιοδείαις αὐτῶν.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 281. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.415×0.290. Ἐπὶ τοῦ νώτου, ἄνω ἀριστερᾷ, ἀναγινώσκεται ἡ χρονολογία «15 Saban 1133» καὶ κάτωθεν ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΙΩΑΣΑΦ ΕΛΕΟΥ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΠΡΩΤΗΣ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΗΣ ΑΧΡΙΔΩΝ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ ἡ ἐπιγραφὴ τουρκιστί. Εἰς τὸ ἀνωτέρω τακρίριον εὑρεται προσσητημένος πίναξ τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀρχίδος ὑπαγομένων μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν, τοῦ ὁποίου ἡ μεταφρασις ἔγει ὡς ἑξῆς:

Πίναξ

Τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ὁρχίδος ὑπαγομένων Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν.

Μητρόπολις Βελεγράδων (1) μετὰ τῶν καζάδων Μαλακασίου, Τεπελενίου, Μουζακίου καὶ Σκραπῶ.

Ἐπισκοπὴ Αἰδώνος καὶ τῆς περιφερείας. (2)

Μητρόπολις Πετριτσίου καὶ τῆς περιφερείας. (3)

Τὸ ἀρχικὸν Ταγμάτιον τοῦ Πατριαρχείου.

Μητρόπολις Καραφερείας (4) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Μουζακίου (5) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Δομνίτης (6) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Κηριτζόβας (7) καὶ τῆς περιφερείας

Μητρόπολις Γρεβενῶν (8) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Βελιγραδίου (9) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Μαλακασίου (10) καὶ τῆς περιφερείας

Ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτης (11) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Γούδα καὶ Πρεμετῆς (12) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Δίβρης (13) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Ἐλβασάν, Σπαθιάς, Δυῶδαχίου (14) καὶ τῆς περιφερείας
 Μητροπόλις Βοδενῶν, (15) Γενιτζὲ Βαρδάρ καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Καρατζᾶ ὀβᾶ (16) καὶ τῆς περιφερείας
 Ἐπισκοπὴ Στρωμνίτης, (17) Νιμὸνς καὶ τῆς περιφερείας.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῶν Μητροπόλεων καὶ Ἐπισκοπῶν τῶν εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ὀχρίδος ὑπαγομένων, μεταφερθὲν ἐκ τοῦ ἀρχείου.

Κείμενον τοῦ τακηρίου.

Ὁ Μεγαλειότατος καὶ Εὐδαιμονέστατος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι.

Ὁ ὑποφαινόμενος θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος δι' Αὐτοκρατορικοῦ Βερατίου Πατριάρχης Ὀχρίδος, Κορυτσᾶς, Ἀρπίτσας (18), Τεπελενίου (19), Πρεμετῆς (20), Βελιγραδίου (21), Αὐλῶνος (22), Πρέσπας (23), Γρεβενῶν (24), Ἀνασελίτης (25), Σισανίου (26), Μοναστηρίου (27), Δίβρης (28) (τῆς Ἀλβανίας), Χούρσινε (29), Τζουμᾶ (30), Ὀστρόβου (31), Καρατζόβας (32), Στρωμνίτης (33), Ραδοβιστίου (34), Βλαδόβου (35), Γιολμαγιᾶ (36), Κασιορίας (37), Γενησαίας (38), Βιδινίου (39), Δυῶδαχίου (40), Ἐλβασάν (41), Κήρτζοβα (42), Περλεπὲ (43) καὶ Κολωνίας (44), βαθυσεβάστως ὑποβάλλω τὴν ταπεινὴν μου παράκλησιν ὅπως, κατὰ τὰς ἐκάστοτε, ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας μου κατοικοῦντας μητροπολίτας, ἐπισκόπους, ἱερεῖς, μοναχοὺς καὶ λοιποὺς ὑποτελεῖς ὑπηκόους Χριστιανούς, εἰσπράξεις τῶν δημοσίων φόρων καὶ τῶν ἀπὸ πανηγύρεις, μοναστήρια κεκανονισμένων δικαιωμάτων καθὼς καὶ ἐνὸς ἀπὸ τὸν πρῶτον γάμον, δύο γροσίων ἀπὸ τὸν δεῦτερον, τριῶν γροσίων ἀπὸ τὸν τρίτον γάμον καὶ κατ' ἔτος ἀπὸ κάθε σπίτι ὑποτελοῦς ὑπηκόου δώδεκα ἀκτιζέδων καὶ ἀπὸ ἑκαστον ἱερέα ἐνὸς φλωρίου, αἵτινες εἰσπράξεις εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου μου γίνονται, νὰ μὴ προβληθῇ εἰς αὐτὰς παρ' οὐδενὸς οὐδεμίας ἐπέμβασις, καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου μητροπολίτου, ἢ ἐπισκόπου, ἢ ἡγουμένου, ἢ ἱερέως, ἢ μοναχοῦ, ἢ καλογραίας τινός, ὅποτε κατὰ τὰ ἔκπαλαι τεθεσπισμένα αἱ περιουσίαι τῶν τοιούτων παραλαμβάνονται παρ' ἐμοῦ τοῦ θεράποντος τῆς Α. Μεγαλειότητος, νὰ μὴ διεκδικῶσι ταύτας οὔτε τὸ Δημόσιον οὔτε ὁ Κασάμης (45) (ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν διανομὴν τῆς περιουσίας ἀποθανόντος τινός μεταξὺ τῶν κληρονόμων του) καὶ οἱ ἄνθρωποι του (οἱ ὑφιστάμενοι). Ἐπίσης δόακις, αἰτία δυστροπίας τῆς παρὰ τῶν μητροπολιτῶν, ἐπισκόπων, ἡγουμένων, ἱερέων, καὶ μοναχῶν, πληρωμῆς τῶν οὐς ὀφείλουσι φόρων καὶ ἐπιβεβλημένων αὐτοῖς δικαιωμάτων μας, δεήσει κατὰ τὰ νενομισμένα νὰ ἐπιβληθῇ τιμωρία τις παρ' ἐμοῦ, ὡς τὸ κείρασθαι τὴν κόμην, ἢ ἀπὸ ἱεροτελεστίαν καθαίρεσις, ἢ ἀπὸ ἐκκλησίαν ἀπομάκρυνσις, νὰ

μὴ παρεμβληθῇ παρ' οὐδενὸς κώλυμά τι. Διὰ δὲ τὴν τέλει τῶν γάμων, τὴν λύσειν αὐτῶν καὶ διὰ πᾶσαν μέσφ ἡμῶν συνδιαλλαγὴν παντὸς μεταξὺ δύο ὑποτελῶν χριστιανῶν φιλονεικουμένου ζητήματος καὶ ἐν ἀνάγκῃ διὰ τό, κατὰ τοὺς διέποντας κανόνas, δοκίμειν αὐτοὺς ἐπ' ἐκκλησίαις, νὰ μὴ τιμωρηθῶσιν οὗτοι διὰ προστίμου παρὰ τῶν δικαστῶν καὶ τῶν τοποτηρητῶν αὐτῶν, καὶ νὰ μὴ ἐπεμβαίνει κανεὶς διὰ τὴν ἀνήκουσάν μοι ῥάβδον, ὁσάκις φέρω ταύτην εἰς τὰς χεῖράς μου. Κατὰ τὰς περιοδεΐas, ὡς ἐπιχειροῦμεν ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας πρὸς εἰσπραξίν δημοσίων φόρων, δασμῶν καὶ κεκανονισμένων ἡμῖν δικαιωμάτων καὶ τὴν πρὸς τοῦτο ἐν μεταμφίεσει ἀπὸ ἐπικίνδυνα μέρη διάβασίν μας ἀπὸ τὰ Δεσβένια (φυλάκια στενῶν) νὰ μᾶς δίδονται κατάλληλοι ὁδηγοὶ πρὸς προφύλαξιν τῶν τῆς ἱππασίας μας ἵππων καὶ ἡμιόνων ἀπὸ τὰς ἐνοχλήσεις καὶ αὐθαίρεσίας τῶν κακοποιῶν καὶ τῶν ἰσχυρῶν, προστασίαν ἐμοῦ τε καὶ τῶν ἀνθρώπων μου ἀπὸ τὸν ἀντιστράτηγον, τὸν ὑποστράτηγον, τοὺς τιμαριούχους, τοὺς ὑπόπτιους τοὺς αὐθαίρετον ἐξουσίαν ἀσκοῦντας, καὶ καθικτεύω ὅπως, πρὸς τοὺς κατὰ τόπους Καδῆδες, σταλῇ σχετικὴ Ὑψηλὴ προσταγὴ, ἣτις ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ Εὐσπλαγχνικώτατον Σουλτάνον μου.

Ὁ Ταλεινὸς θεράπων

Ἰωάσαφ

πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων Ὁρχίδος

(Ὁπισθογράφημα) 15 Σαπὴν 1133 (1721)

(Τ. Σ. τοῦ πατριάρχου τῶν Ῥωμαίων Ὁρχίδος Ἰωάσαφ)

(Περιθωριακὸν σημείωμα)

(Ἐκ τοῦ Ἀρχείου.)

Τὸ Πατριαρχεῖον Ὁρχίδος καὶ τῆς περιφερείας του, ἀντὶ ὠρισμένων ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων χιλιάδων ἀκτιζέδων κατ' ἔτος πληρωτέων, ἔχει καταχωρισθῇ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κληρικοῦ Ἰωάσαφ, πρὸς εἰσπραξίν δὲ ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του καζάδων ἐτησίως ἀπὸ κάθε σπίτι ἐκάστου ὑποτελοῦς ὑποκόου δώδεκα ἀκτιζέδων καὶ ἀπὸ ἑκάστον ἱερέα ἐνὸς φλωρίου διὰ τὸν Πατριάρχην καθὼς καὶ τῶν ἀπὸ ἀγιάσματα, μοναστήρια καὶ γάμους δικαιωμάτων, ἔχει δοθῇ εἰς χεῖράς του ὑψηλὴ διαταγὴ.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον Σουλτάνον μου.

28 Σαπὴν 1133 (11 Ἰουλίου 1721)

(Ὑπογραφὴ δυσανάγνωστος)

Κατὰ τὸ περιθωριακὸν σημείωμα καὶ τὰ εἰθισμένα νὰ γραφῇ ἀπὸ τὸ Γραφεῖον τοῦ Τμήματος τῆς Ῥωμυλίας.

(Ὁπισθογράφημα) Αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐγράφη.

Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 ταχυερίου προτάσσεται πολύτιμος πίναξ τῶν μητροπόλεων καὶ ἐπισκοπῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἀρχίδος, ἀντιγραφεῖς ἐκ τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀρχείων τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ ἀναγραφή αὕτη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς γνωστὰς ἑλληνικὰς πηγὰς, παρουσιάζει διαφορὰς τινὰς, τὰς ὁποίας θὰ μελετήσωμεν κατωτέρω.

(1) *Μητρόπολις Βελεγράδων μετὰ τῶν καζάδων Μαλακασίου, Τεπελενίου, Μουζακίου καὶ Σκραπάρ.*

Κατὰ τὰς παλαιότητας ἀναγραφάς, ἡ μητρόπολις Βελεγράδων (νῦν Berat τῆς Ἀλβανίας) περιελάμβανεν « αὐτὰ τὰ Βελάγραδα καὶ τὸν Γραδέτσην καὶ τὸν Ὀμτζὸν καὶ τὸν Γλαβεντίνον καὶ τὴν Ἀσπρην Ἐκκλησίαν »¹⁾. Ἐν νεωτέρῳ καταλόγῳ τῶν μητροπόλεων τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀρχίδος, τῷ σωζομένῳ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου, ἡ μητρόπολις Βελεγράδων κατέχει τὴν πέμπτην τάξιν,²⁾ κατὰ δὲ Χρύσανθον τὸν Νοταρῶν, ἡ μητρόπολις αὕτη « εἶχε τὴν τῆς Σπαθίας, Μουζεκίας, Αὐλόνου καὶ Κανίνης, καὶ τώρα ὅλαι μίᾱ λέγεται τανῦν Βελεγράδων καὶ Κανίνης ».³⁾ Τέλος ἐν τῇ ἀναγραφῇ μητροπολιτῶν τοῦ ἔτους 1706 φέρεται « ὁ Βελεγράδων (Ἑλπασανίου [= Elbassan]) ἦτοι Νεκτάριος Ἰσπατίας καὶ Μουζακίας ».⁴⁾ Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῶν Βελεγράδων ἔγραψεν ἀξιολόγους πραγματείας ὁ ἐκ Μαδύτων τῆς Θορρικῆς χειρσονήσου μητροπολίτης Ἀνθιμὸς Ἀλεξούδης, ἰδίᾳ δὲ πόνημα ὑπὸ τὸν τίτλον: « Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Βελεγράδων καὶ τῆς ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτῆς δικαιοδοσίαν ὑπαγομένης χώρας », ἐν Κερκύρᾳ, 1868. Τὸ βιβλίον τοῦτο, καίτοι πεπαλαιωμένον, εἶναι καὶ σήμερον ἐν πολλοῖς χρήσιμον.⁵⁾

(2) *Ἐπισκοπὴ Αὐλώνος καὶ τῆς περιφερείας.* Εἰς τὰς παλαιότερας ἀναγραφάς, ἡ ἐπισκοπὴ Αὐλώνος (νῦν Valona τῆς Ἀλβανίας) φέρεται ὑποκειμένη εἰς τὴν μητρόπολιν Δυρραχίου.⁶⁾ Ἐν τῷ μνημονευθέντι κατα-

1. H. GELZER, Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 43.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29.

3. Αὐτόθι, σελ. 30.

4. Αὐτόθι, σελ. 31. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῶν Βελεγράδων βλ. καὶ A. - P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 301 - 302.

5. Περὶ τοῦ νεωτέρου Βερατίου βλ. M. EKREM BEI VLORA, Aus Berat und vom Tomor, Tagebuchblätter (= Zur Kunde der Balkanhalbinsel, I. Reisen und Beobachtungen, Heft 13), Sarajevo, 1911.

6. ΑΝΘΙΜΟΥ ΑΛΕΞΟΥΔΗ, Σύντομος ἱστορικὴ περιγραφή τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων, σελ. 44 - 45. Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ, Αἱ μητροπόλεις καὶ ἀρχιεπισκοπαὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἡ « τάξις » αὐτῶν, (Ἀθήναι, 1934), σελ. 95.

λόγῳ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἡ μητρόπολις Αὐλῶνος κατέχει τὴν ἕκτην τάξιν ¹⁾, κατὰ τὰς ἡμέρας ὅμως τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου εἶχεν ὑπαχθῇ μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Κανίνων εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων. ²⁾ Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν τοῦ ἔτους 1706, ὁ ἀρχιερεὺς Αὐλῶνος φέρει τὸν τίτλον « Αὐλῶνος καὶ Κανίνου ». ³⁾

(3) **Μητρόπολις Πετριτσίου καὶ τῆς περιφερείας.** Αἱ ἑλληνικαὶ πηγὰὶ δὲν ἀναφέρουν, καί' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζομεν, μητρόπολιν Πετριτσίου. Μόνον ἐν ἐγγράφῳ τοῦ ἔτους 1703 εὐρίσκομεν τὴν ἀκόλουθον μνείαν : « ἡ οὐσία τοῦ γραμματος εἶναι ὅτι ὁ Μελενίκου ἤθελε νὰ σφτερισθῇ τὸ καθλίκι τοῦ Πετριτζίου, ἐνῶ...τοῦτο ἀνήκει τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Ἀχριδῶν ». ⁴⁾

(4) **Μητρόπολις Καραφερίας καὶ τῆς περιφερείας.** Kara-Férya εἶναι τὸ τουρκικὸν ὄνομα τῆς πόλεως Βερροίας. Πρὸβλ. C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l'Empire ottoman (Πετρούπολις, 1873), σελ. 138 - 139.

(5) **Ἐπισκοπὴ Μουζακίου.** Κατὰ τὸ Συνταγμάτιον τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου καὶ κατὰ τὸν μνημονευθέντα κατάλογον τοῦ ἔτους 1706, ἡ ἐπισκοπὴ Μουζεκίας ὑπήγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων. ⁵⁾ Συνήθως φέρεται ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σπαθίας. ⁶⁾

(6) **Μητρόπολις Δομνίτσης.** Ἡ μητρόπολις Δομνίτσης (Doménitza-Doumének) δὲν εἶναι γνωστὴ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πηγῶν.

(7) **Μητρόπολις Κιριζόβας.** Εἰς τὸ γνωστὸν *σιγίλλιον* Βασιλείου τοῦ Β' περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουλγαρίας (1020), ἡ Κίτσαβις ἀναφέρεται ὡς κάστρον ἀνῆκον εἰς τὴν ἐνορίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν : « Δι' οὗ [σιγίλλιου] παρακελευόμεθα αὐτὸν μὲν τὸν ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν εἰς τὰ κάστρα τῆς ἐνορίας αὐτοῦ ἥγουν εἰς τὴν Ἀχρίδα, τὴν Πρέσπαν, τὸν Μόκρον καὶ τὴν Κίτσαβιν κληρικοὺς μ' καὶ παροίκους λ' ». ⁷⁾ Βραδύτερον ἡ Κίτσαβις (Kicav,

1. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29.

2. Αὐτόθι, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 31. Περὶ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τοῦ Αὐλῶνος βλ. C. JIRECEK, Valona im Mittelalter, ἐν L. von THALLÓCZY, Illyrisch-Albanische Forschungen τόμ. Α' (Μόναχον καὶ Λειψία, 1916), σελ. 168 - 187.

4. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 123.

5. Αὐτόθι, σελ. 30 - 31.

6. ΑΝΘ. ΑΛΕΞΟΥΔΗ, Σύντομος Ἱστορικὴ περιγραφὴ τῆς Ἱερᾶς μητροπόλεως Βελεγράδων, σελ. 28 - 29.

7. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

Kicevo, Kricovo ¹⁾ ἀπετέλεσαν ἰδίαν ἐπισκοπὴν, ²⁾ κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου συνεχωνεύθη ἡ ἐπισκοπὴ μετὰ τῆς τῶν Δεβρῶν καὶ ἔλαβε τὴν προσωνομίαν « Δεβρῶν καὶ Κιτζάβων ». ³⁾

(8) **Μητρόπολις Γρεβενῶν.** Περὶ τῆς μητροπόλεως Γρεβενῶν ἡ Γρεβενοῦ βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 29 - 31 καὶ 142. A. - P. PÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 303 - 306.

(9) **Ἐπισκοπὴ Βελιγραδίου.** Βλ. τὰ ὑπ' ἀριθμ. 1 καὶ 21 σημειώματα τοῦ παρόντος ὑπομνήματος.

(10) **Ἐπισκοπὴ Μαλακασίου.** Τοιαύτη ἐπισκοπὴ δὲν εἶναι γνωστὴ ἐκ τῶν ἑλληνικῶν πηγῶν.

(11) **Ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτσης.** Ἡ ἐπισκοπὴ Ἀνασελίτσης ἢ Ἀνασελίτzu (Lipsista) ⁴⁾ φέρεται συνήθως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Σισανίου. ⁵⁾

(12) **Ἐπισκοπὴ Γούδα καὶ Πρεμετῆς.** Ἡ ἐπισκοπὴ αὕτη δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Πολὺ βραδύτερον, κατὰ τὰ ἔτη 1835 - 1845, ὁ ἀρχιερεὺς Κορυτσᾶς ἔφερε τὸν τίτλον « Κορυτσᾶς καὶ Πρεμετῆς ». ⁶⁾

(13) **Ἐπισκοπὴ Δίβρης.** Ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἠνωτέρῳ ἀναγραφῇ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐπαρχία Δεβρῶν φέρεται ὡς μητρόπολις ⁷⁾, βραδύτερον ὅμως, κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ τὸν ΙΗ' αἰῶνα, ἡ μητρόπολις Δεβρῶν περιέπεσεν εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐπισκοπῶν. ⁸⁾

(14) **Ἐπισκοπὴ Ἐλβασάν, Σπαθιάς, Δυρραχίου καὶ τῆς περιφερείας.** Ἐν τῷ καταλόγῳ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ Παναγίου Τάφου

1. Αὐτόθι, σελ. 48.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 31, 79, 87 καὶ 97. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Κιτσάβων πρβλ. καὶ A. - P. PÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 309.

4. J. ANCEL, La Macédoine, (Παρίσιος, 1930), σελ. 9.

5. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20.

6. H. ΔΑΣΣΑΡΗΤΟΥ, Περὶ τῆς Κορυτσᾶς, Δελτίον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, τόμ. 5 (1900), σελ. 155 κέ.

7. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29.

8. Αὐτόθι, σελ. 31, 46 κ. ἀ.

αἱ ἐπισκοπαὶ Ἐλμπασανίου (Elbassan)¹⁾ καὶ Ἰσπατίας (Spata) ἀναγράφονται κεχωρισμένως.²⁾ Ἡ τελευταία φέρεται συνήθως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Μουζακίας,³⁾ κατὰ δὲ τοὺς χρόνους τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου ὑπῆγετο εἰς τὴν μητρόπολιν Βελεγράδων.⁴⁾

(15) *Μητρόπολις Βοδενῶν, Γενιτζὲ βαρδάρ καὶ τῆς περιφερείας.* Ἡ ἀρχαία ἐπισκοπὴ Βοδενῶν (Ἐδέσσης)⁵⁾ προήχθη εἰς μητρόπολιν καὶ κατέχει ἐν τῷ μνημονευθέντι πολλάκις Συνταγματικῷ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 418 κώδικος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει μετοχίου τοῦ Παναγίου ~~Τάφου~~ τὴν τρίτην «τάξιν».⁶⁾

(16) *Ἐπισκοπὴ Καρατζᾶ ὀβᾶ καὶ τῆς περιφερείας.* Karadjowa, τουρκικὸν ὄνομα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ μεσαιωνικὸν *Μόγλαινα*⁷⁾ (νῦν Ἐνωτία). Ἡ ἐπισκοπὴ Μογλαίνων ἢ Μογλαινῶν ἀναφέρεται εἰς τὸ γνωστὸν σιγίλλιον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β': «τὸν δὲ ἐπίσκοπον Μογλαίνων εἰς αὐτὰ τὰ Μόγλαινα καὶ τὸν Πρόσακον καὶ τὴν Μερίχοβαν καὶ τὴν Σετίνην καὶ τὸν Ὀστροβὸν καὶ εἰς τὰ Ζαόδρου κληρικοὺς ιε' καὶ παροίκους ιε'». ⁸⁾ Κατὰ τὸ Συνταγματικὸν τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου, «ἡ τῶν *Μογλαινῶν*, ἢ τῶν *Μολεσχῶν* [ἐπισκοπαί], νῦν δὲ ἀμφοτέραι μία· ὅθεν τὰ νῦν ὁ ἐν ταύταις πρόεδρος γράφεται Μογλαινῶν καὶ Μολεσχῶν ἢ Μολισχοῦ». ⁹⁾ Οὕτω πράγματι ὑποσημαίνονται ἐν ἐγγράφοις τῶν ἐτῶν 1688, 1714, 1719, 1743 καὶ 1753 οἱ ἀρχιερεῖς Μογλαίνων.¹⁰⁾

1. Περὶ τοῦ Elbassan βλ. τὰς μελέτας τοῦ FRANZ BABINGER, Die Gründung von Elbassan, Sonderabdruck aus den Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen, τόμ. 34, μέρος δεύτερον (Βερολίνον, 1931) καὶ Ewlijâ Tschelbi's Reisewege in Albanien (Βερολίνον, 1930), σελ. 32 κέ.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. Αὐτόθι, σελ. 20.

4. Αὐτόθι, σελ. 30.

5. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 44.

6. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29. Πρβλ. A. - P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 302-303.

7. Πρβλ. C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l'Empire ottoman, σελ. 137. Περὶ τῶν μεσαιωνικῶν Μογλαίνων βλ. TAFEL, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam Spectantium partes duae, A', σελ. 51-52.

8. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

9. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

10. Αὐτόθι, σελ. 53, 77, 87, 102 καὶ 109. Περὶ *Μολυσκοῦ* κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας βλ. TAFEL, αὐτόθι, σελ. 51. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας βλ. A. - P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d'Orient, 35 (1936), σελ. 314-315.

(17) **Ἐπισκοπὴ Στρωμνίτζης, Νικὸς καὶ τῆς περιφερείας.** Ἡ ἐπισκοπὴ Στρωμνίτσης ἢ Στρωμμίτζης μνημονεύεται εἰς τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β': «καὶ τὸν ἐπίσκοπον Στρωμμίτζης εἰς αὐτὴν τὴν Στρούμμιτζαν καὶ τὸν Ῥαδοβίστον καὶ τὸν Κονέτζην κληρικοὺς ἰβ' καὶ παροίκους ἰβ'». ¹⁾ Βραδύτερον προάγεται εἰς μητρόπολιν Στρωμνίτζης ἢ Τιβερίουπόλεως. ²⁾ Κατὰ τὸν Ἱεροσολύμων Χρυσάνθον, «*Ἡ Τιβερίουπόλις, ἡ νῦν Στρούμνιτσα ἢ Στρώμνιτσα καλουμένη*» εἶχε τὴν τοῦ Ῥαδοβιστίου καὶ Βαλαντόβου καὶ αὐτὰ ὅλα μία». ³⁾

(18) **Ἀρπίτσα.** Συνοικισμὸν Ἀρπίτσας εὐρίσκομεν ἐν τῇ Κοινότητι Πέρδικας τῆς ἐπαρχίας Μαργαριτίου. Βλ. Λεξικὸν τῶν Δήμων, Κοινοτήτων καὶ Συνοικισμῶν τῆς Ἑλλάδος (Ἀθῆναι, 1936), σελ. 156. Κατὰ τὸν Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΝ, Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, τόμ. Β' (Ἀθῆναι, 1859), σελ. 18: «*Ἀρίλλας.* Φρούριον ἄλλοτε τῆς Θεσπρωτίας πλησίον τῆς θαλάσσης ἀντικρὺ τῆς Λευκίμνης. Περὶ τὴν θέσιν τούτου κεῖται ἤδη ἡ Ἀρπίτσα, πολίχνη οἰκουμένη ἐξ Ἀλβανῶν ἀποικισάντων ἐκ τοῦ Ἀρίλλα καὶ τουρκευσάντων ἐσχάτως...».

(19) **Τεπελένιον.** Βλ. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, τόμ. Β' σελ. 164 - 165.

(20) **Πρεμετή.** Βλ. Π. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ, Αὐτόθι, σελ. 136. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 12 σημείωσιν.

(21) **Βελιγράδιον.** Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τοῦ σερβικοῦ Βελιγραδίου, ἀλλὰ περὶ τῆς πόλεως Βελεγράδων (Berat). Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Τοῦρκοι, πρὸς διακρίσιν, ὠνόμαζον τὰ ἀλβανικὰ Βελέγραδα Arnaut-Bieli-grad. ⁴⁾

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893) σελ. 42 - 43.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 29. Πρβλ. τὸν τίτλον πονήματος Θεοφυλάκτου τοῦ Βουλγαρίας: «Μαρτύριον τῶν ἁγίων ἐνδόξων ἱερομαρτύρων ΙΕ' τῶν ἐν Τιβερίουπόλει τῇ βουλγαρικῶς ἐπονομαζομένῃ Στρωμμίτζῃ μαρτυρησάντων...». (Migne, P. G., τόμ. 126, στ. 151 - 152). Περὶ τῆς μεσαιωνικῆς Στρωμνίτζης βλ. TAFEL, ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 48 - 49. J. JIRECEK, Das Christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer. Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philologisch - Historische Klasse, τόμ. 136 (Βιέννη, 1897), σελ. 65 κέ.

3. Αὐτόθι, σελ. 30. Πρβλ. Ἀρχιμ. ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, σελ. 807. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας Στρωμνίτζης πρβλ. A.-P. RÉCHAYRE, ἐν Echoes d' Orient, 35 (1936), σελ. 319 - 322.

4. TAFEL, Via militaris Romanorum Egnatia, qua Illyricum, Macedonia et Thracia iungebantur, (Τυβίγγη, 1861), σελ. 20. Πρβλ. FR. BABINGER, Ewlijā Tschelebi's Reisewege in Albanien, σελ. 17.

(22) **Αὐλών.** Περὶ Αὐλώνος βλ. ὅσα ἐλέχθησαν ἀνωτέρω ἐν τῇ ὑπ' ἀριθμ. 2 σημειώσει τοῦ ὑπομνήματος.

(23) **Πρέσπα.** Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς *Πρεσποῶν, Πρεσπῶν ἢ Πρασπῶν* βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 30-31, περὶ δὲ τῆς Πρέσπας κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας TAFEL, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 40-41.

(24) **Γρεβενά.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθ. 8 σημείωσιν.

(25) **Ἀνασελίτσα.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 11 σημείωσιν.

(26) **Σισάνιον.** Ἡ ἐπισκοπὴ Σισανίου φέρεται συνήθως ἡνωμένη μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Ἀνασελίτζης. Βλ. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 20, 30-31. Περὶ τῆς ἐκκλησίας Σισανίου βλ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΤΟΥΜΠΑΛΙΔΟΥ, Σημειώματα περὶ τῆς Μητροπόλεως Σισανίου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τόμ. 19 (1899), σελ. 148-151, 195-197, 252-253, 298-300. Πρβλ. καὶ A. P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 317-319.

(27) **Μοναστήριον.** Τουρκιστὶ Toli-Monastir, Μπιτώλια, ἡ Βούτελις τοῦ σιγίλλιου Βασιλείου τοῦ Β', ¹⁾ φέρεται συνήθως ὑπὸ τὸ μεσαιωνικὸν ὄνομα *Πελαγονία*. Ἡ Πελαγονία ἀπετέλει μητρόπολιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν, κατὰ δὲ τὸν Ἱεροσολύμων Χρῦσανθον, «Ἡ *Πελαγονία*, ἡ νῦν Μπιτώλια καλουμένη, εἶχεν τὴν τῆς Περλῆάπου ἐπισκοπὴν· νῦν δὲ μία ὅλη, ὅθεν τὰ νῦν γράφεται Πελαγωνίας ἢ Περλῆάπου ὁ ταύτης προέδρος». ²⁾

(28) **Δίβρης.** Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 13 σημείωσιν.

(29) **Χούρσινε.** Ἀγνώστον εἰς ἡμᾶς τοπωνύμιον.

(30) **Τζουμα.** DJUMA, Eyalet de Nisch, liva de Samakow, près de la Strouma. «C. MOSTRAS, Dictionnaire géographique de l'empire ottoman, σελ. 76.

(31) **Ὅστροβον.** Κατὰ τὸ σιγίλλιον τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Β', ὁ Ὅστροβός (Ostrovo) ἀνῆκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Μογλαί-

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42 καὶ 51.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30. Πρβλ. A.-P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, τόμ. 35 (1936), σελ. 315-316.

νων¹⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ὀστρόβου βλ. TAFEL, Via militaris Romanorum Egnatia, σελ. 42-43.

(32) **Καρατζόβα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 16 σημείωσιν.

(33) **Στρωμνίτσα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 17 σημείωσιν.

(34) **Ῥαδοβίστιον**. Κατὰ τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β', ὁ Ῥαδοβίστος (Radovischt) ἀνῆκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Στρουμνίτζης²⁾. Ὁ Ἱεροσολύμων Χρῦσανθος σημειώνει ὅτι ἡ Ῥαδοβιστίου καὶ Βαλαντόβου [ἐπισκοπή ;] ὑπήγετο εἰς τὸν θρόνον Τιβεριουπόλεως (= Στρωμνίτζης)³⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Ῥαδοβιστίου, ἥ, κατὰ τὸν Καντακουζηνόν, Ῥαδοβιστίου, βλ. TAFEL, Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος β', σελ. 134-135.

(35) **Βλάδοβον** (Vladovo). Ταῦτιστέον πρὸς τὸ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσει ἀναφερόμενον *Βαλάντοβον*.

(36) **Γιολμαγιά**.

(37) **Καστορία**. Περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τῆς Καστορίας βλ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΑΟΥ, Κώδιξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καστορίας, Ἑκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, τόμ. 20 (1900), σελ. 108-110, 123-125, 140-143 καὶ A. - P. RÉCHAYRE, ἐν Echos d' Orient, 35 (1936), σελ. 311-313.

(38) **Γενησαία**.

(39) **Βιδίνιον**. Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ εἴτα μητροπόλεως Βιδίνης (Bdyn) βλ. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 65.

(40) **Δυρράχιον**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 σημείωσιν.

(41) **Ἑλβασάν**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 14 σημείωσιν.

(42) **Κήρτζοβα**. Βλ. ἀνωτέρω τὴν ὑπ' ἀριθμ. 7 σημείωσιν.

(43) **Περγλεπέ**. Τουρκικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως *Πριλάπου* (Prilep). Κατὰ τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β' ὁ Πρίλαπος

1. Βλ. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

2. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42-43.

3. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

ἀνῆκεν ὡς ἐνορία εἰς τὸν ἐπίσκοπον Βουτέλεως (Βιτωλίων, Πελαγονίας)¹⁾. Ὁ Ἱεροσολύμων Χρύσανθος σημειώνει σχετικῶς τὰ ἐξῆς: « Ἡ Πελαγονία, ἡ νῦν Μπιτώλια καλουμένη, εἶχεν τὴν τῆς Περληάπου (Πριλάπου) ἐπισκοπὴν· νῦν δὲ μία ὅλη, ὅθεν τὰ νῦν γράφεται Πελαγονίας ἢ Περληάπου ὁ ταύτης πρόεδρος »²⁾. Ἐν ἐπιστολῇ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν Γαβριὴλ ἀναφέρεται ὁ μητροπολίτης Πελαγονίας καὶ Περλεάπου Ἱερεμίας³⁾. Περὶ τοῦ μεσαιωνικοῦ Πριλάπου βλ. ΤΑΦΕΙ., Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 49-50.

(44) **Κολωνία**. Τὸ σιγίλλιον Βασιλείου τοῦ Β' ἀναφέρει τὴν Κολώνην ὡς κάστρον ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Καστορίας⁴⁾. Περὶ τῆς σημαινούσης ταύτης μεσαιωνικῆς πόλεως βλ. ΤΑΦΕΙ., Symbolarum criticarum geographiam Byzantinam spectantium partes duae, μέρος α', σελ. 38-39, καὶ Δ. Α. ΖΑΚΥΘΗΝΟΥ, Ἀνέκδοτον Βυζαντινὸν κτιτορικὸν ἐκ Βορείου Ἡπείρου, ἐν Ἑπετηρίδι τῆς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, τόμ. 14 (1938), σελ. 286.

Β'. ΕΓΓΡΑΦΑ ΙΠΕΚΙΟΥ

1.

Τακρίριον Ἀθανασίου, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(1122 = 1710)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Ἀθανάσιος παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ἵνα διατάξῃ, ὅπως μὴ παρεμβάλλωνται δυσχέρειαι εἰς τὴν εἰσπραξίν τῶν κανονικῶν δικαιωμάτων τοῦ πατριαρχείου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.290×0.210. Ἐπὶ τοῦ νότου, ἀνω ἀριστερᾷ, τὸ σημεῖωμα: « Πατριάρχης Ἰπεκίου Ἀθανάσιος, 1122 » καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: « † ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΛΕΩ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΥΠΕΚΙΟΥ », ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

1. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, τόμ. 2 (1893), σελ. 42.

2. H. GELZER, Der Patriarchat von Achrida, σελ. 30.

3. ΣΠ. ΛΑΜΠΡΟΥ, Περιγραφή κώδικος Νεαπόλεως, Νέος Ἑλληνομνήμων, τόμ. 19 (1925), σελ. 39-40. Πρβλ. Β. Α. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΝ, ἐν Θεολογία, τόμ. 9 (1931), σ. 337.

4. H. GELZER, ἐν Byz. Zeitschrift, αὐτόθι, σελ. 42.

Κείμενον τοῦ τακρυρίου.

Ὁ Μεγαλειότατος καὶ φιλεύσπλαγχος Σουλτάνος μου Ὑγιαίνοι.

Ὁ ὑποφαινόμενος κληρικὸς ταπεινὸς θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος τυγχάνω ἐν ἐνεργείᾳ πατριάρχης τοῦ Ἱεκίου. Οἱ ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας τοῦ πατριαρχείου τούτου, εἰς τὰς ἐπαρχίας Κιοσιτείλ, Χιοσάο, Σκόπια, Βελιγράδιον, Βοσνίαν, Ἑρζεγοβίνην¹⁾ καὶ τὰς περιφερείας αὐτῶν, κατοικοῦντες ἱερεῖς, ἱερομόναχοι καὶ λοιποὶ ὑποτελεῖς ὑπῆκοι, δυστροποῦσιν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὄσων, συμφώνως τῷ νέῳ Ὑψηλῷ βερατίῳ, ὀφείλουσιν ἐτησίων εἰς τὸ δημόσιον δασμῶν, τῶν πρὸς τὸ Ταμεῖον φόρων, τῶν ἀπὸ τὰ μοναστήρια, τοὺς γάμους, τὰ ἀγιάσματα, τὰς πανηγύρεις κεκανονισμένων ἀποδοχῶν, τῶν κατ' ἔτος ἀπὸ κάθε σπίτι ὑποτελοῦς ἐτεροδόξου δώδεκα ἀκτζέδων καὶ ἀπὸ κάθε ἱερέα, ἐνὸς φλωρίου διὰ τὸν πατριάρχην καὶ ἐπίσης δώδεκα ἀκτζέδων ἀπὸ ἑκαστον σπίτι καὶ ἐνὸς φλωρίου ἀπὸ ἑκαστον ἱερέα διὰ τὸν μητροπολίτην. Βοεβόδαι τινές, ἀξιωματικοὶ τῶν χωρίων, δημοτικοὶ ὑπάλληλοι, ἔφοροι, οἱ διατηροῦντες ἱμαρέτι, ἄλλοι, ὄργανα ἐξουσίας αὐθαίρετου καὶ ἰδίᾳ οἱ τιμαριούχοι, παρὰ τὸν Νόμον, τὸ Αὐτοκρατορικὸν διάταγμα καὶ τὸ βεράτιον, παρουσιαζόμενοι ὡς προστάται τῶν εἰς τὰ τσιφλικία των εὑρισκομένων ὑποτελῶν ὑπῆκόων παρεμβάλλουσιν ἐμπόδια, ὁσάκις δὲ εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἄλλου κληρικοῦ ἀντιπροσώπου, ἐπιχειρήσω εἰσπράξεις, κωλυσιεργοῦσιν. Οἱ δὲ ὑπῆκοι ὑποτελεῖς, μὲ τὸν σκοπὸν ὑπεκφυγῆς, λέγοντες «εἴμεθα ὑπῆκοι Οὐγγροι, Βλάχοι, Μολδανοὶ ἐτερόδοξοι, ἐξυπνήσαμεν πλέον» προβάλλουσιν ἄρνησιν. Ἵνα ἀποσοβηθῶσι τὰ τοιαῦτα κωλύματα, ἱκετεύω βαθυσεβάστως τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὅπως διατάξῃ νὰ παύσωσιν αἱ ὡς ἄνω ἐπεμβάσεις καὶ παράνομοι ὑπερασπίσεις τῶν εἰρημένων, νὰ γίνῃ τακτικὴ, ἐλευθέρᾳ καὶ ἀνεπηρέαστος ἡ πληρωμὴ τῶν κεκανονισμένων καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου ἱερέως τινὸς ἢ μοναχοῦ ἢ καλογραίας, κατὰ τὰ ἔκπαιλα τεθεσπισμένα, αἱ περιουσίαι τῶν τοιούτων, σύμφωνα μὲ τὸ βεράτιον καὶ τὸ Ὑψηλὸν διάταγμα, νὰ ἀνῃκῶσιν εἰς τὸν πατριάρχην καὶ νὰ μὴ διεκδικῶσι ταύτας οὔτε τὸ δημόσιον Ταμεῖον, οὔτε ὁ κασάμης (ὑπάλληλος ἐπιτετραμμένος τὴν διανομὴν περιουσίας τοῦ ἀποθανόντος μεταξὺ τῶν κληρονόμων του), ὅσοι δὲ τῶν ἱερέων καὶ μοναχῶν εἶναι ἄξιοι καθαιρέσεως ἢ διορισμοῦ, διὰ τοὺς τοιούτους κατὰ τὰ νενομισμένα νὰ ἐνεργήσω ἀνενοχλήτως τὴν καθαιρέσιν καὶ τὸ κείρασθαι τὴν κόμην, τὴν ἀπὸ ἐκκλησίας ἀπομάκρυνσιν (ἀργίαν) καὶ ἐὰν ἀντιθέτως πρὸς τὰς τοιαύτας ἐνεργείας μου καὶ παρὰ τοὺς διέποντας κανόνας, αὐθαίρετοί τινες θελήσωσι νὰ ἐπαναφέρωσιν ἐν ἐνεργείᾳ τὸν ὑπὸ τιμωρίαν εἰς ἀργίαν τεθέντα ἱερέα, οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐμποδισθῶσι καὶ ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀδείας μου οἱ εἰς τὰ χωρία ἱερεῖς γάμους νὰ μὴ τελῶσιν, ὁσάκις δὲ δι' εἰσπράξεις ἐπιχειρήσωμεν περιοδεῖαν, διὰ τὴν μεταμφεῖσίν μας, ἣν ἀναγκαστικῶς συνηθίζομεν κατὰ τὴν ἀπὸ ἐπίφοβα ἐπικίνδυνα

μέρη διάβασίν μας, ἐκ μέρους τοῦ ἀντιστρατήγου, τοῦ ὑποστρατήγου καὶ ἄλλων, οἵτινες ἀσκοῦσιν ἐξουσίαν ἀνθαίρετον, προσκόμματα νὰ μὴ προβληθῶσιν.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον Σουλτάνον μου.

Ὁ θεράπων τῆς Α. Μεγαλειότητος

Ἀθανάσιος

Πατριάρχης Ἰπεκίου

(Ὁπισθ.) Σφραγὶς Πατριάρχης Ἰπεκίου Ἀθανάσιος 1122 (1710)

Σημειώματα τῆς αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Εἰς τὸ Ἀρχεῖον.

Διὰ τὰς κεκανονισμένας ὑποχρεώσεις τῶν ἐτεροδόξων τῶν καζάδων τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν πατριαρχῶν ὑπαγομένων, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐτήσίαν ἐπιχορήγησίν των, τὰς ἀπὸ πανηγύρεις, γάμων καὶ ἄλλα θρησκευτικὰ τελεουργικὰ ἔθιμα ἀποδοχὰς αὐτῶν ἔχουσιν ἐκδοθῆ Ὑψηλαὶ διαταγαί.

Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῇ 9ῃ Ῥεπι - οὐλ - ἐββέλ, 1122 (8 Μαΐου 1710)

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Συμφώνως πρὸς τὸ περιθωριακὸν σημείωμα καὶ τὰ κεκανονισμένα νὰ διαταχθῇ.

Αὐτοκρατορικῶν διατάγματι ἐγράφη Ἀρ. 2.

τῇ 20ῇ Ῥεπι - οὐλ - ἐββέλ 1122 (19 Μαΐου 1710)

1. Κατὰ σημείωμα τοῦ πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου (Κ. ΔΕΛΙΚΑΝΗ, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, σελ. 910-911), ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἰπεκίου εἶχε ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς τὰς ἀκολουθούσας μητροπόλεις καὶ ἐπισκοπὰς: « Αἱ ὑποκείμεναι οὖν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει εἰσὶν αὗται Ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων Ἀθανάσιος. Ὁ Μητροπολίτης Πριζρένας. Ὁ Ἐρσεκίου Στέφανος. Ὁ Σταριβλάχης Μωϋσῆς ἡ Ῥάσκη, κυριωτέρως καὶ ἐν συνηθείᾳ. Ὁ Μπόσνας Σεραγίου Βησσαρίων Μωϋσῆς. Ὁ Μπελιγραδίου Μιχαήλ. Ὁ Τιμισβαρίου Κωνσταντίνος. Ὁ Βαλιόβου Γρηγόριος. Ὁ Σαμακοβίου Νεκτάριος ὁ Κεστεντηλίου (Köstendil). Ὁ Νύσσης Ἰωαννίκιος. Ὁ Τζετίνας ἐπίσκοπος οὗτος. Ὁ Σεμπεσίου, ἀρχιεπίσκοπος οὗτος.

Αἱ δὲ διατελοῦσαι ὑπὸ τῷ καίσαρικῷ κράτει εἰσὶν αὗται

Ὁ ἐπίσκοπος Ἐνόβου καὶ Ἰονοπόλεως. Ὁ Μητροπολίτης Μποτνζουμίου Βικέντιος. Ὁ Γγιούλης καὶ Λιπόβου. Ὁ Μητροπολίτης Καρλοβίτζας καὶ Στρεμίου Στέφανος Σωφρόνιος, ὅστις καὶ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μπάτζινας. Ὁ ἐπίσκοπος Ποζιέγας ».

Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ *Kiostenil* ὁ Κωνσταντίνος Jirecek παρατηρεῖ τὰ ἑξῆς: « Im Mittelalter hiess die Stadt Velbuzd [Βελεβούδιον], in serbischen Quellen des XV. und XVI. J. Beobuska Banja (aus Velbuzka), später nach dem Fürsten Konstantin (+ 1394) Konstantinica Banja (Kuripesic 1530), woraus die Türken ihr Köstendil machten», c. JIRECEK, Die Heerstrasse von Belgrad

nach Constantinopel und die Balkanpässe (Πράγα, 1877), σελ. 28, σημ. 77. Πρβλ. Τοῦ αὐτοῦ, Das christliche Element in der topographischen Nomenclatur der Balkanländer (= Sitzungsberichte der Kais. Akademie der Wissenschaften in Wien, Philologisch - historische Classe, Bd. CXXXVI, Βιέννη, 1897), σελ. 62 κέ.

2.

Τακρίριον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.

(Ἀχρονολόγητον)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Γαβριήλ, ἀσθενήσας καὶ κατὰσας ἀνίκανος νὰ ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του, παραιτεῖται ἐπὶ ῥητοῖς ὅροις ὑπὲρ τοῦ κληρικοῦ Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, καὶ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως κυρώσῃ διὰ βερατίου τὴν ἐκλογὴν τοῦ νέου ἀρχιεπισκόπου.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.410×0.280.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Ὁ Εὐδαιμονόστατος, ἐλεήμων, φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι. Τὸ ἀπὸ τὸν κληρικὸν Ἀθανάσιον¹⁾ χρηρεῖσαν Πατριαρχεῖον τῆς Ἐπαρχίας Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του, ὑπαγομένης εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ῥωμυλίας, εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος εἶχεν ἀνατεθῇ καὶ τὸ Ὑψηλὸν βεράτιον Αὐτῆς μοὶ εἶχε χορηγηθῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἡσθένησα καί, καταστὰς ἀνίκανος νὰ διεξάγω τὰς ὑποθέσεις τοῦ Πατριαρχείου, παρητήθην τούτου οἰκιοθελῶς ὑπὲρ τοῦ Μητροπολίτου τῆς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὑπαγομένης ἐπαρχίας Νύσσης ἐτέρου κληρικοῦ Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου,²⁾ ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ πληρώσῃ οὗτος τὰ ἀπὸ τὰ ἔξοδα τοῦ Πατριαρχείου προκύψαντα χρέη μου, καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον κατὰ τὸν ὡς ἂν τρόπον καὶ ὁ ἀναφερόμενος ἀπεδέχθη, εὐλαβῶς ἱκετεύω τὸν Μεγαλειότατον Σουλτάνον μου, ἵνα ἐπὶ τῇ παραιτήσῃ μου καὶ τῇ ἀμέσῳ τοῖς μετρητοῖς καταβολῇ εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον τοῦ δώρου, εὐδοκήσῃ ν' ἀνατεθῇ τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου εἰς τὸν εἰρημένον ἔτερον Γαβριήλ τοῦ Νικολάου καὶ νὰ χορηγηθῇ αὐτῷ τὸ ὑψηλὸν βεράτιόν του. Ἐπὶ τούτῳ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονόστατον καὶ Ἐλεήμονα Σουλτάνον μου.

(Ὅπισθ:) Σφραγὶς
Γαβριήλ ἐλέῳ Θεοῦ
Πατριάρχης Ἰπεκίου

Ὁ ταπεινὸς θεράπων
Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ
Πατριάρχης Ἰπεκίου

1. Ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος ἀρχιεπίσκοπος Ἀθανάσιος ὁ Β' προέστη τοῦ πατριαρχείου Ἰπεκίου κατὰ τὰ ἔτη 1747-1752. Πρβ. Episkop NIKANOR RUZITSCHITSCH, Das Kirchlich-Religiöse Leben bei den Serben (Göttingen, 1896), σελ. 37.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ πατριάρχου Γαβριὴλ τοῦ Γ', ὁ ὁποῖος προέστη τοῦ πατριαχείου Ἰπεκίου κατὰ τὰ ἔτη 1753-1754 τὸ πρῶτον, καὶ ὁ ὁποῖος ἐπανήλθεν εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῷ 1757, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ Παΐσιου, περὶ οὗ βλ. τὸ ὑπ' ἀριθ. 3 τακρίριον. Περὶ Γαβριὴλ τοῦ Γ' ὁ ἐπίσκοπος ΝΙΚΑΝΟΡ ΚΟΥΖΙΤΣ-ΣΙΤΣΧ, (ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 37), σημειώνει τὰ ἑξῆς: «Er entfloß wegen seiner unehrlichen Thaten nach Konstantinopel, um dort Türke zu werden unter dem Namen Mechmed Efendie». Περὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τούτου καὶ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ Γαβριὴλ τοῦ Β' (1752) τὰ ἐκδιδόμενα ἐνταῦθα τακρίρια παρέχουν ἱκανὰς πληροφορίας.

Πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἐκδιδόμενον τακρίριον ἄμεσον σχέσιν ἔχει τὸ εὐθὺς κατωτέρω παρατιθέμενον:

**Τακρίριον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου καὶ πατριάρχου
πάσης Σερβίας, πρὸς τὸν Σουλτάνον.**

(1166 = 1752)

Περίληψις. Τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ, οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος ὑπὲρ τοῦ μητροπολίτου Νύσσης Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, ὁ τελευταῖος οὗτος ζητεῖ τὸν διὰ βερατίου διορισμὸν του εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Ἰπεκίου.

Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν πρωτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στιλπνοῦ διαστάσεων 0.385×0.265. Ἐπὶ τοῦ νώτου, ἄνω ἀριστερῶ, ἡ σφραγὶς τοῦ πατριάρχου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «† ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΛΕΩ Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΥΠΕΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ Π(ΑΤ)ΡΙΑΡΧΗΣ», ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν χρονολογίαν ΑΨΝΒ' καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Κείμενον τοῦ τακρίριου.

Ὁ Μεγαλειότατος, ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Ζίλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1752) εἰς τὸ ἀπὸ τὸν Ἀθανάσιον χηρεῦσαν πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας αὐτοῦ, ὑπαγομένου εἰς τὸν Νομὸν τῆς Ῥωμυλίας, εἶχε διορισθῇ τῇ αἰτήσει του ὁ κληρικὸς Γαβριήλ, υἱὸς τοῦ Μιχαήλ, ὅστις, καταβαλὼν τὸ ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων ἀκτζέδων δῶρον τοῦ Θησαυροφυλακίου καὶ τὰ τῶν βασιλικῶν καὶ λοιπῶν γραφείων ἔξοδα, εἶχε λάβει καὶ τὸ βεράτιον αὐτοῦ. Πρὶν ἢ παρέλθουν δύο ἡμέραι ὁ εἰρημένος Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ, προσβληθεὶς ἀπὸ σοβαρὰν ἀσθένειαν, ἀπεβίωσε καὶ τοιουτοτρόπως τὸ ὥς εἴρηται πατριαρχεῖον πάλιν ἐχόρησε. Ὁ ὑποφαινόμενος ταπεινὸς θεράπων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, τυγχάνων μητροπολίτης τῆς Ἐπαρχίας Νύσσης, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὸ πατριαρχεῖον Ἰπεκίου, τοῦ ὁποῖου ὁ χρόνος κατοχῆς ἄρχεται ἀπὸ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ, διατίθεμαι νὰ καταβάλω ἐκ νέου τὸ εἰθισμένον δῶρον, τὸ ἐτήσιον τέλοςμα, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα τῶν βασιλικῶν γραφείων, ἐκτὸς

τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἔαν ἤθελον ποτὲ ἐμφανισθῇ κληρονόμοι καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ κληρονομούμενός των ἀπεβίωσε πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων του, ζητήσωσι νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτοῖς τὰ προκαταβληθέντα παρὰ τοῦ ἀποβιώσαντος ἔξοδα, ἥτοι τὸ δῶρον καὶ λοιπά, δὲν θὰ συναινέσω κατ' οὐδένα τρόπον εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιώσεις αὐτῶν, καθότι ὁ ἀποβιώσας εἶχε δανεισθῇ διὰ τὰ ἀναφερόμενα ἔξοδα καὶ θὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς δανειστάς του ἀνελιπῶς ὅσα δι' ὁμολογιῶν ὀφείλει καὶ μάλιστα ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους πρὸ πέντε ἡμερῶν τοῦ θανάτου του αὐτοπροαιρέτως καὶ ἐγγράφως παρητήθη ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ παρέδωκεν εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος καὶ τὸ ὅπερ κατεῖχεν εἰς χεῖράς του βεράτιον.

Ἐπειδὴ εἶμαι κάτοχος καὶ τῆς τοιαύτης ὑπὲρ ἐμοῦ ἐνσφραγίστου παραιτήσεως τοῦ ἀποβιώσαντος, αἰτοῦμαι εὐλαβῶς καὶ ἱκετεύω τὴν Α. Μεγαλειότητα, ὅπως ὑπὸ τοὺς προϋδῶντας ὅρους, εὐδοκῇ νὰ διατάξῃ τὸν διορισμὸν μου εἰς τὸ ἔτι χηρεῦον πατριαρχεῖον τοῦτο καὶ ἐνεργητικῶς μοὶ δωρήσῃ τὸ Αὐτοκρατορικὸν βεράτιον, δι' ὃ πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ ἐλεήμονα Σουλτάνον μου.

Ὅπισθ. : Σφραγίς

Ταπεινὸς θεράπων

Ἔτερος Γαβριήλ ἡδὴ
πατριάρχης Ἰεκίου 1166 (1752)

Ἔτερος Γαβριήλ τοῦ Νικολάου
κληρικός.

Σημειώματα τῆς Αὐτοκρατορικῆς Γραμματείας.

Εἰς τὸ Ἀρχεῖον

Τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Νομοῦ Ἰεκίου ἐχέρησεν ἀπὸ τὸν κληρικὸν Ἀθανάσιον. Δυνάμει Αὐτοκρατορικοῦ φερμανίου καὶ τῇ αἰτήσει του διωρίσθη ὁ κληρικὸς Γαβριήλ υἱὸς τοῦ Μιχαήλ.

Τὴν 27ην τοῦ μηνὸς Ζιλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (7 Ὀκτωβρίου 1752) ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ βεράτιον.

Δῶρον τῷ δημοσίῳ

= 100.000 =

Ἐτήσιον τέλοςμα

= 90.000 =

Κατὰ τὸν ὡς ἄνω εἰρημένον τρόπον τὸ πατριαρχεῖον Ἰεκίου, τοῦ ὁποίου ἡ κατοχὴ ἄρχεται ἀπὸ πρώτης τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ μὲ τὸ τοῦ δημοσίου δῶρον ἑκατὸν χιλιάδας ἀκτζέδες καὶ τὸ ἀπὸ ἐνεήκοντα χιλιάδας ἀκτζέδες ἐτήσιον τέλοςμα, ἐξ ὧν τοὺς ἀπὸ ἐξήκοντα πέντε χιλιάδας ἐννεακοσίους ἐξήκοντα ἀκτζέδες μισθοὺς διὰ τὰς οἰκογενεάς τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Ναυαρχίας Γενὶ Παζὰρ τῆς Διοικήσεως Βοσνίας, στρατιωτῶν, τὰ ὅποια κατετέθησαν καθὼς καὶ μὲ τὸ ἀπὸ εἴκοσι τέσσαρας χιλιάδας τεσσαράκοντα ἀκτζέδες ὑπόλοιπον, τὸ ὅποion μὲ τὸ ἔνταλμα θὰ κατατεθῇ εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον, ἔχει διορισθῇ εἰς τὴν χηρεύουσαν θέσιν τοῦ κληρικοῦ Ἀθανασίου τῇ αἰτήσει του ὁ εἰρημένος κληρικὸς Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ καὶ τὴν

27ην τοῦ μηνὸς Ζιζ - κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1751) τῷ ἐχορηγήθῃ τὸ βε-
ράτιον αὐτοῦ καὶ εἶναι καταχωρισμένον εἰς τὸ βιβλίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ εἰρη-
μένου κληρικοῦ Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκει-
ται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

τῇ 8ῃ Μουχαρρέμ ἔτους Ἐγίρας 1166 (15 Νοεμβρίου 1752)

(ὕπογρα. δυσανάγνωστος)

Νὰ σημειωθῇ τὸ σχετικὸν ἀρχεῖον τοῦ Ἀξιοτίμου Τεφετεράρη.

Ὑποβάλλω εὐλαβῶς ὅτι, ὥς ἀναφέρεται ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον τοῦ τελέσμα-
τος τῶν Ἐπισκόπων, εἰς τὸ πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπεκίου τοῦ Νομοῦ τῆς Ῥω-
μυλίας, μὲ τὸ ἐτήσιον τέλοςμα τῶν ἐνεργήοντα χιλιάδων ἀκτιζέδων, ἐξ ὧν οἱ
ἐξήκοντα πέντε χιλιάδες ἐνεακόσιοι ἐξήκοντα ἀκτιζέδες διὰ τοὺς μισθοὺς τῶν
οἰκογενειῶν τῶν στρατιωτῶν, τὸ ὑπόλοιπον ἐξ εἴκοσι τεσσάρων χιλιάδων τεσ-
σαράκοντα ἀκτιζέδων διὰ τὸ δημόσιον Ταμεῖον μὲ τὸ κατὰ τὰ εἰθισμένα ἐξ
ἐκατὸν χιλιάδων ἀκτιζέδων δῶρον αὐτοῦ, χρηρῆσαν ἀπὸ τὸν προκαίτοχον κλη-
ρικὸν Ἀθανάσιον, εἶχε διοριθῇ ὁ κληρικὸς Γαβριήλ, υἱὸς τοῦ Μιχαήλ, καὶ
τὸν μῆνα Ζιζ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1165 (1752), καταβληθέντων τοῦ δώρου καὶ
τῶν λοιπῶν ἐξόδων, εἶχε χορηγηθῇ αὐτῷ καὶ τὸ βεράτιόν του. Ὁ εἰρημένος
κληρικὸς Γαβριήλ τοῦ Μιχαήλ, πρὶν φθάσῃ εἰς τὸν τόπον τῆς ὑπηρεσίας του
εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, προσβληθεὶς ἀπὸ σοβαρὰν ἀσθένειαν ἀπεβίωσε, προ-
αἰσθανόμενος δὲ τὸν θάνατόν του ἔδωκεν ἐσφραγισμένην παρὰ τοῦ ἰδίου
ἐγγραφον δήλωσιν, ὅτι, αὐτοτελῆτως καὶ ὑπὲρ τοῦ αἰτούντος κληρικοῦ ἐτέρου
Γαβριήλ, υἱοῦ τοῦ Νικολάου, καὶ ἤδη μητροπολίτου τῆς Ἐπαρχίας Νύσσης,
παραιτεῖται ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως ὅσα ἐπὶ τῇ βάσει γραμματίων του ἐδανείσθῃ διὰ
τὴν καταβολὴν τοῦ δώρου καὶ τῶν ἐξόδων τοῦ βερατίου, ἀνελλιπῶς ἀποδο-
θῶσιν εἰς τοὺς δανειστάς του καὶ ἐάν ποτε μετὰ καιρὸν ἐμφανισθῶσι κλη-
ρονόμοι καὶ διὰ τὸν πρὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν καθηκόντων θάνατον τοῦ
κληρονομουμένου των ἐγείρωσι τὴν ἀπαίτησιν νὰ ἐπιστραφῶσιν αὐτοῖς τὰ
προκαταβληθέντα ἔξοδά του νὰ μὴ συγκαιτεθῇ εἰς τὴν τοιαύτην ἀξιώσιν
αὐτῶν, καὶ μάλιστα, ἐπειδὴ πρὸ πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου του παρέδωσε
καὶ τὸ εἰς χεῖρας βεράτιον αὐτοῦ, ὃ ὑπὲρ οὗ ἡ παραίτησις τοῦ ἀποβιώσαντος
διὰ τῆς ὑποβληθείσης ταπεινῆς αἰτήσεώς του ἰκετεύει τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειό-
τητα Ἰνα Αὕτη, τῇ ὥς ἄνω παραίτησιν καὶ ἀπὸ τῆς, ὥς εἴθισται, πρώτης
τοῦ μηνὸς Μουχαρρέμ τοῦ ἔτους 1166 (1752), εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὸν εἰς
τὸ εἰρημένον πατριαρχεῖον διορισμὸν τούτου, ὅστις καὶ τὴν ὥς ἐλέχθη ἐν-
σφράγιστον παραίτησιν κατέθεσε, καὶ νὰ χορηγηθῇ τὸ βεράτιόν του.

Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Μεγαλειότατον καὶ
Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου.

(ὕπογραφῃ δυσανάγνωστος)

Συμφώνως μὲ τὰ σημειωθέντα διορίζεται.

Τῇ 13 Μουχαρρέμ 1166 (20 Νοεμβρίου 1752).

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

Αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐγράφη

τῇ 13 Μουχαρρέμ 1166 (20 Νοεμβρίου 1752)

Κατεχωρίσθη.

Τὸ σχέδιον ἐν τῷ ἀρχεῖῳ.

Δῶρον τῷ δημοσίῳ.

Γρόσια Παράδες

= 833 = 13 =

Τῇ 15 Μουχαρρέμ 1166 (22 Νοεμβρίου 1752)

15 Μουχαρρέμ 1166 (1752)

Ἄλλος Γαβριήλ υἱὸς τοῦ Νικολάου κληρικὸς, πατριάρχης εἰσεκομῶν Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας αὐτοῦ.

Τὸ πατριαρχεῖον ἦτο ἐν χηρεῖᾳ ἀπὸ τὸν Γαβριήλ, υἱὸν τοῦ Μιχαήλ, κληρικό.

Κατεβλήθη τὸ δῶρον εἰς τὸ Θησαυροφυλάκιον.

Τὸ εἰρημένον πατριαρχεῖον ἀνετέθη εἰς τὸν ἕτερον κληρικό Γαβριήλ, υἱὸν τοῦ Νικολάου.

Τῇ αἰτήσῃ του τὴν 13ην Μουχαρρέμ 1166 (1752) αὐτοκρατορικῶ διατάγματι ἐχορηγήθη αὐτῷ τὸ βεράτιον.

Δῶρον δημοσίῳ

τοῦ Κράτους.

Μόνον ὀκτακόσια τριάκοντα τρία γρόσια νέα καὶ 13 παράδες.

(ὑπογρ. δυσανάγνωστος)

3.

Τακρίριον Γαβριήλ, ἀρχιεπισκόπου Ἰπεκίου, πρὸς τὸν Σουλτάνον.
(1171 = 1758)

Περίληψις. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰπεκίου Γαβριήλ παρακαλεῖ τὸν Σουλτάνον, ὅπως διατάξῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ ἀπομύνησιν εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Καλαμπάκας τοῦ πρῶτον ἀρχιεπισκόπου Παΐσιου, ὅστις, περιοδεύων ἀνὰ τὴν ἐπαρχίαν Ἰπεκίου, διεγείρει τοὺς ἐν αὐτῇ χριστιανούς καὶ παρέχει πράγματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: ἀριθ. Γεν. Εὐρετηρίου 270. Ἐν προτοτύπῳ, ἐπὶ χάρτου στυλποῦ διαστάσεων 0.375×0.257 . Ἐπὶ τοῦ νότου, ἄνω ἀριστερᾶ, ἡ σφραγὶς τοῦ ἀρχιεπισκόπου φέρουσα κύκλῳ τὴν ἐπιγραφὴν: «ΓΑΒΡΙΗΛ ΕΛΕΩ

Θ(ΕΟ)Υ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΠΕΚΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΣΕΡΒΙΑΣ Π(ΑΤ)ΡΙΑΡΧΗΣ»,
ἐν δὲ τῷ μέσῳ τὴν χρονολογίαν 1757 καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τουρκιστί.

Ὁ Εὐδαιμονέστατος καὶ φιλόανθρωπος Σουλτάνος μου Ὑγιαῖνοι.

Ὁ ταπεινὸς θεράπων τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τυγχάνω πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων τοῦ Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του. Ὁ προκατόχος μου Παῖσιος κληρικὸς δὲν εἶναι φιλήσυχος, περιοδεύων οὗτος ἀνὰ τὴν Ἐπαρχίαν Ἰπεκίου καὶ τὰ χωρία αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ῥαγιαδῶν ῥαδιουργεῖ, βάλλει σκάνδαλα, ὑποκινεῖ αὐτοὺς εἰς ὅ,τι ἱκανὸν νὰ διαφθείρῃ, νὰ διεγείρῃ, νὰ ἐξάπτῃ, καὶ ἀπὸ τὰ δικαιώματα καὶ τοὺς δασμοὺς τοῦ Πατριαρχείου μου αὐθαιρέτως εἰσπράττειν ποικιλοτρόπως τολμᾷ νὰ δημιουργῇ ἀταξίαν καὶ ὡς τοιοῦτος φαῦλος τὴν ἡσυχίαν καὶ τῶν πτωχῶν ῥαγιαδῶν διαταράττει καὶ ἐμὲ τὸν ταπεινὸν θεράποντα τῆς Α. Μεγαλειότητος, παρὰ τὰ σεβαστὰ προνόμια, προσβάλλει καὶ ἀδικεῖ. Ἰκετεύω ὅθεν τὸν Εὐδαιμονέστατον Σουλτάνον μου δπως, κατὰ τὰ ἐν τῷ Γραφείῳ τοῦ τελέσματος τῶν Ἐπισκόπων σημειωμένα καὶ πρὸς ἀποσόβησιν τῆς ὡς ἀνωτέρω ἐξασκουμένης αὐθαιρεσίας, εὐδοκήσῃ νὰ διατάξῃ τὴν ἀπὸ τὴν περιφέρειαν τοῦ Ἰπεκίου καὶ διὰ τοῦ τσαούση (κλητῆρος) ἀπομάκρυνσιν τοῦ εἰρημένου προκατόχου μου κληρικοῦ Παΐσιου καὶ τὴν μεταφορὰν τούτου καὶ διατριβὴν εἰς τὸ Μοναστήριον τῆς Καλαμπάκας τῆς Ἐπαρχίας Τρικκάλων. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ φιλόανθρωπον Σουλτάνον μου.

(Ὅπισθ.) Σφραγὶς	Ὁ ταπεινὸς θεράπων
Γαβριὴλ Πατριάρχης τῶν Ῥωμαίων	Γαβριὴλ
Ἰπεκίου 1171 (1758)	Πατριάρχης Ῥωμαίων Ἰπεκίου
Νὰ υποβληθῶσι τὰ σχετικὰ ἐκ τοῦ Ἀρχείου.	

Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν τηρουμένων βιβλίων, τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ἐπαρχίας Ἰπεκίου καὶ τῆς περιφερείας του, μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ κληρικοῦ Παΐσιου, εἰς τὸν αἰτοῦντα κληρικὸν Γαβριὴλ ἀνετέθη καὶ τὴν 15ην τοῦ μηνὸς Ζῖλ - Κααδὲ τοῦ ἔτους 1170 (1 Ἀυγούστου 1757) τὸ βεράτιον αὐτῷ ἐχορηγήθη, σαφῶς δὲ σημειοῦνται εἰς τὰ ἀρχεῖα ὅτι πᾶσα αἴτησις τῶν πατριαρχῶν τοῦ Ἰπεκίου θὰ εἶναι ἐκτελέσιμος καὶ πᾶν ὅ,τι σχετιζόμενον μὲ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς θρησκευτικῆς συνηθείας των ζητηθῇ, θὰ τοῖς ἐπιτραπῇ. Ἐπὶ τούτοις πᾶσα προσταγὴ ἀπόκειται εἰς τὸν Εὐδαιμονέστατον καὶ φιλόανθρωπον Σουλτάνον μου.

τῇ 2 Ἀζεμαζὶ - ἐλ - ἀχῆρ 1171 (13 Φεβρουαρίου 1758)

Συμφώνως μὲ τὴν αἴτησιν καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἀρχείου ἀναφερόμενα νὰ παραληφθῇ ὁ εἰρημένος καὶ εἰς τὸ Μοναστήριον νὰ σταλῇ.

Εἰς τὸν τσαούσην.

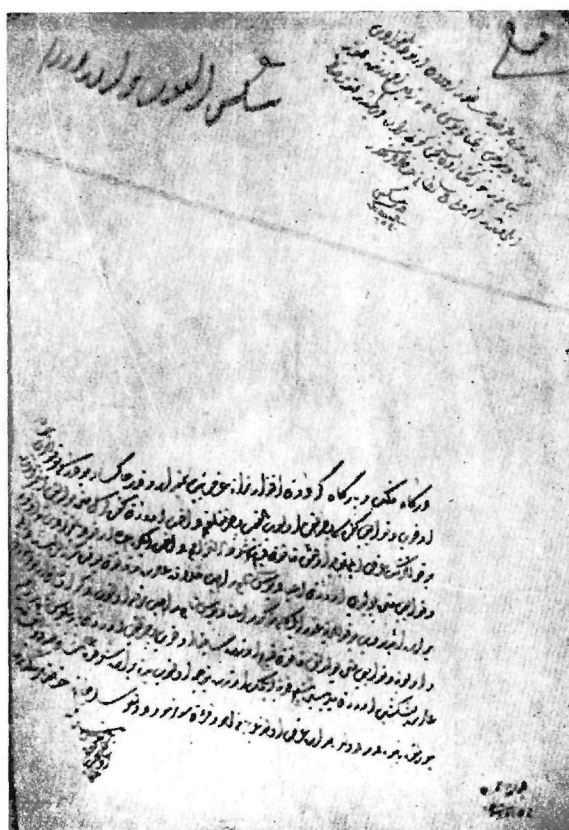
Βιβλιογραφία

Ἐκ τῆς πλουσίας περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ἐκκλησιῶν Ἀχριδῶν καὶ Ἰπεκίου βιβλιογραφίας ἀναφέρομεν τὰ κατωτέρω δημοσιεύματα :

- Ἀνω νύμου, Περὶ τῆς αὐτοκεφάλου ἀρχιεπισκοπῆς τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρίδος ἢ Βουλγαρίας ἐπικληθείσης, Πανδώρα, 10 (1859), σελ. 1 - 6, 84 - 89 κέ.
- Γρηγορίου, ἀρχιεγγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, Πραγματεία περὶ τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπὶ τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1860.
- Zachariae von Lingenthal, Beiträge zur Geschichte der Bulgari-schen Kirche, Mémoires de l' Académie impériale des Sciences de St - Pé-tersbourg, 7η σειρὰ, τόμ. 8, ἀρ. 3 (ἐν Πετροπόλει, 1864).
- Π. Ἀραβαντινοῦ, Περὶ Ἀχρίδος, Πανδώρα, 18 (1867), σελ. 310 - 313, 327 - 330.
- Μ. Δήμιτσα, Διορθωτέα τινὰ τῶν περὶ Ἀχρίδος δημοσιευθέντων ἐν τῇ Πανδώ-ρᾳ, Πανδώρα, 19 (1868), σελ. 201 - 207, 365 - 270.
- [Gabriel bassa Crestovic], Τὰ κατὰ τὰς ἀρχιεπισκοπὰς Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1869.
- Ε. Golubinski, Ἱστορία τῆς Βουλγαρικῆς, τῆς Σερβικῆς καὶ τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Μόσχᾳ, 1871 (ῥωσιστί).
- Ἀμασείας Ἀνθίμου [Ἀλεξούδη], Χρονολογικὸς Κατάλογος τῶν πάλαι ποτὲ ἀρχιεπισκόπων τῆς Ἀ' Ἰουστινιανῆς Ἀχριδῶν, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 9 (1888), σελ. 158 - 160.
- Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν σχέσεων, Αὐ-τόθι, τόμ. 9 (8 Φεβρουαρίου 1889), σελ. 117 - 118.
- Ε. Legrand, Une bulle inédite de Gabriel patriarche d' Achrida, Revue des études grecques, 4 (1891), σελ. 182 - 188.
- Μ. Δήμιτσα, Ἐν ἀνέκδοτον ἔγγραφον (βούαλα γρ. βούλλα) τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ πατριάρχου τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς Γαβριήλ, Σωτήρ, 14 (1891), σελ. 267 - 275.
- Ἀνθίμου Ἀλεξούδη, Συνδικαὶ πράξεις τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας, Δελτίον Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας, 4 (1892), σελ. 547 - 573.
- Τοῦ αὐτοῦ, Δύο ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἀχρίδος, Αὐτόθι, σελ. 573 - 574.
- Η. Gelzer, Ungedruckte und wenig bekannte Bistümerverzeichnisse der orientalischen Kirche. Byz. Zeitschrift, 2 (1893), σελ. 40 κέ.
- Ἀμασείας Ἀνθίμου [Ἀλεξούδη], Ὁ Ἀχριδῶν Γαβριήλ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια, 14 (5 Αὐγ. 1894), σελ. 172 - 173.
- Ἀ. Παπαδοπούλου — Κεραμέως, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχιεπι-σκοπῶν Ἀχρίδος καὶ Ἰπεκίου, Βυζαντινὰ Χρονικὰ Πετροπόλεως, τόμ. 3 (1896), σελ. 118 - 120.
- Η. Gelzer, Ungedruckte und ungenügend veröffentlichte Texte der Noti-tiae episcopatum, Abhandlungen der K. Bayer. Akademie der Wiss. I. Cl. XXI Bd, III Abt. Μόναχον, 1900).

- H. Gelzer, Der Patriarchat von Achrida, ἐν *Λιψία*, 1902. Βλ. καὶ τὴν μακρὰν βιβλιοκρισίαν τοῦ C. Jirecek, ἐν *Byz. Zeitschrift*, 12 (1903), σ. 192-202.
- H. Gelzer, Der wiederaufgefundene Kodex des hl. Klemens und andere auf den Patriarchat Achrida bezügliche Urkundensammlungen. Abdruck aus den Berichten der philologisch-historischen Klasse der Königl. Sächs. Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig, Sitzung vom 7. Februar 1903.
- Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου Δελικάνη, Πατριαρχικῶν ἐγγράφων τόμος τρίτος, ἦτοι τὰ ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ σφζόμενα ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά ἐγγράφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς Ἑκκλησίας Ῥωσσίας, Βλαχίας καὶ Μολδαβίας, Σερβίας, Ἀχριδῶν καὶ Πεκίου 1564-1863, οἱ προστίθεται ἱστορικὴ μελέτη περὶ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν (ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1905).
- Ἀ. Παπαδοπούλου — Κεραμέως, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, Ἀφιέρωμα εἰς Λαμάνοκην, ἐν Πετρούπολει, 1905 (δὲν εἶδα τὸ δημοσίευμα τοῦτο).
- Γεωργίου Δ. Μπαλάντζου, Περιληπτικὴ πραγματεία περὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχριδῶν καὶ πάσης Βουλγαρίας, ἐν Σόφια, 1906.
- S. Vailhé, ἄρθρον Achrida, ἐν τῷ Dictionnaire d'Histoire et de Géographie ecclésiastiques. A' (1912), στ. 322-332 (μετὰ βιβλιογραφίας).
- Μητροπ. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Κοσμᾶς Μαρουδῆς Μητροπολίτης Κιτίου Ἐπίτροπος Ἀχριδῶν Μητροπολίτης Δυρραχίου (15 Ἰουλίου 1643-15 Ἰανουαρίου 1702), Ἑκκλησιαστικὸς Κήρυξ, ἔτος Β' (τεῦχος 31, 15 Ἀπριλίου 1912), σελ. 203-208.
- Π. Ζερλέντη, Γαβριήλ ὁ Ἀχριδῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, 2 (1918), σελ. 153-157.
- Ἀρχιμ. Γερμανοῦ Χρηστίδου, Ἰουστινιανὴ Α' Λυχνιδός, Ἀχρίς, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, 4 (1920), σελ. 217-223.
- N. Milev, Ὁ πατριάρχης Ἀχριδῶν Ἀθανάσιος καὶ ἡ περιοδεία αὐτοῦ εἰς τὸ Ἑξωτερικόν (1597-1615), Izvestija na istoriceskoto Druzestvo v Sofia, 5 (1922), σελ. 113-128.
- Π. Ζερλέντη, Ἰγνάτιος ὁ ἀπὸ Ἀχριδῶν πρόεδρος Χίου, Χιακά Χρονικά, 6 (1926), σελ. 106-125.
- N. Mouchmou, Deux molybdobulles des archevêques d'Ochrida, Revue Macédonienne, 3 (1927), σελ. 71-74 καὶ 160-161 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- M. Lascaris, Joachim, métropolit de Moldavie, et les relations de l'Eglise moldave avec le Patriarchat de Pec et l'archevêché d'Achris au XVe Siècle, Extrait du Bulletin de la Section historique de l'Académie Roumaine, 13 (ἐν Βουκουρεστίῳ, 1927).
- I. Snegarov, La suppression du Patriarchat d'Okhrida et l'influence de l'hellénisme en Bulgarie, Revue macédonienne, τόμ. 2, τεῦχος 3 (1926), σελ. 65-110 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, Istoria na Ochridskata Archiepiskopija, τόμ. Α' (ἐν Σόφια, 1924), τόμ. Β' (ἐν Σόφια, 1932).
- I. Snegarov, La ville d'Ohrida. Aperçu historique, Revue macédonienne, τόμ. 4, τεῦχος α' (1928), σελ. 91-138, τεῦχος β', σελ. 65-98, τεῦχος γ', σελ. 57-88. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).

- I. Trifonov, Les rapports de l' Eglise Serbe d' Ipek avec l' Eglise d' Okhrid dans les premiers temps de la domination turque, Revue macédonienne, τόμ. 4, τεῦχος δ' (1928), σελ. 43 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλ. περιλήψεως).
- I. Trifonov, La dépendance de l' Eglise moldave de celle d' Okhrida dans la première moitié du XVe Siècle, Revue macédonienne, τόμ. 5, τεῦχος α' (1929), σελ. 45 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, La situation de l' Eglise d' Okhrida depuis la chute d' Okhrida sous les Turcs (1399) jusqu' à 1557, Revue macédonienne, τόμ. 5 (1929) τεῦχος γ', σελ. 1 κέ., τεῦχος δ', σελ. 1 κέ. (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).
- I. Snegarov, La dépendance de l' Eglise de Moldavie de celle d' Okhrida au XVe Siècle, Αὐτόθι, σελ. 45 κέ.
- V. N. Zlatarski, Prima justiniana im Titel des Bulgarischen Erzbischofs von Achrida. Byz. Zeitschrift, 30 (1929 - 1930), σελ. 484 - 489.
- I. Snegarov, Νέον ἀντίγραφον τοῦ κώδικος τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Ἀχρίδος, Θεολογία, 8 (1930), σελ. 356 - 362.
- M. I. ascaris, Le Patriarcat de Pec a-t-il été reconnu par l' Eglise de Constantinople en 1375?, Mélanges Charles Diehl, τόμ. A' (Παρίσιος, 1930), σελ. 171 - 175.
- A. Ζώη, Διαθήκη Πορφυρίου ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν τοῦ Παλαιολόγου, Μεσαιωνικά Γράμματα, 1 (1931), σελ. 142 - 145.
- B. A. Μυστακίδου, Δύο ἀρχιεπίσκοποι Ἀχριδῶν (πρώτης Ἰουστινιανῆς) ἐν Τυβίγγῃ παρὰ Μαρτίνῳ τῷ Κρουσίῳ, Γαβριήλ (1587) καὶ Ἀθανάσιος (1599) καὶ ὁ σὺν αὐτοῖς Πελαγονίας Ἱερεμίας, Θεολογία, 9 (1931), σελ. 68 - 79, 153 - 170, 336 - 339, τόμ. 10 (1932), σελ. 64 - 74, 143 - 155.
- A. P. Péchayre, L' archevêché d' Ochrida de 1394 à 1767, Echos d' Orient, 1936, σελ. 183 κέ., 1937, σελ. 398 κέ.
- B. Granic, Kirchenrechtliche Glossen zu den vom Kaiser Basileios II. dem autokephalen Erzbistum von Achrida verliehenen Privilegien, Byzantion, 12 (1937), σελ. 395 κέ.
- A. P. Péchayre, Zosime d' Ochrida et de Sisanion. Ses relations avec l' Autriche et ses différents séjours à Ochrida, Echos d' Orient, τόμ. 37 (1938), σελ. 141 - 162.
- A. P. Péchayre, La succession épiscopale d' Ochrida. Gabriel et Théodule, 1582 - 1588, Echos d' Orient, 38 (1939), σελ. 35 - 36.
- A. P. Péchayre, La lettre du prince Eugène à Zosime d' Ochrida et Sisanion en 1715, Αὐτόθι, σελ. 57 - 69.
- I. Snegarov, Un document d' Ohrid, Revue macédonienne, τόμ. 11, τεῦχος γ' - δ' (1939), σελ. 113 - 127 (βουλγ. μετὰ γαλλικῆς περιλήψεως).

Εἰκ. 1. Τακωρίον Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Γερμανοῦ τοῦ 1689

Εἰκ. 2. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Γερμανοῦ

Εἰκ. 3. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου Ἀχρίδος Ραφαήλ

Εἰκ. 4. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου
Ἀχρίδος Ἰωάσαφ

Εἰκ. 5. Σφραγὶς Ἀρχιεπισκόπου
Ἰπεκίου Γαβριήλ